

Збірник наукових матеріалів
X Міжнародної науково-практичної
інтернет - конференції
el-conf.com.ua

«Літні наукові зібрання»

19 червня 2017 року

Частина 1

м. Вінниця

Літні наукові зібрання: матеріали X Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. – м. Вінниця, 19 червня 2017 року. – Ч.1, с. 87.

Збірник тез доповідей укладено за матеріалами доповідей X Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції Літні наукові зібрання, 19 червня 2017 року, які оприлюднені на інтернет-сторінці el-conf.com.ua

Адреса оргкомітету:
2018, Україна, м. Вінниця, а/с 5088
e-mail: el-conf@ukr.net

Оргкомітет інтернет-конференції не завжди поділяє думку учасників. У збірнику максимально точно збережена орфографія і пунктуація, які були запропоновані учасниками. Повну відповідальність за достовірну інформацію несуть учасники, їх наукові керівники та рецензенти.

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів конференції посилання на джерела є обов'язковим.

ЗМІСТ

<i>Данищук Н.В., Сибірка Л.А., Тодорюк С. І.,</i> ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ.....	4
<i>Данищук Н.В.,</i> ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ ГЕНДЕРНОЇ ДИСКРИМІНАЦІЇ НА РИНКУ ПРАЦІ.....	9
<i>Домашевська О.М.,</i> УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ І КРЕДИТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА.....	15
<i>Калинка А. К., Лесик О.Б., Михальченко С.А., Казьмірук Л.В.,</i> ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ НОВОЇ ПОПУЛЯЦІЇ СИМЕНТАЛЬСЬКОЇ М'ЯСНОЇ ХУДОБИ В КАРПАТАХ.....	19
<i>Калинка А. К.,</i> ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОЩУВАННЯ БУГАЙЦІВ МЯСНОГО НАПРЯМКУ ПРОДУКТИВНОСТІ ХУДОБИ ПРИ РІЗНИХ ТЕХНОЛОГІЯХ УТРИМАННЯ В КАРПАТСЬКОМУ РЕГІОНІ БУКОВИНИ.....	24
<i>Капітан І.М.,</i> НОВІ ФОРМИ ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ В ІНДУСТРІЇ ХАРЧУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	31
<i>Капітан І.М.,</i> РОЗВИТОК МАЛОГО БІЗНЕСУ НА ОСНОВІ СИСТЕМИ ФРАНЧАЙЗИНГУ.....	35
<i>Михальчук Б.О.,</i> СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	40
<i>Мосійчук І. Б.,</i> ОСНОВНІ АСПЕКТИ МЕТОДИКИ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ НА ПРИКЛАДІ КЗ «РЕГІОНАЛЬНИЙ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМП'ЮТЕРНИЙ ЦЕНТР» РОР.....	44
<i>Мулик Т.О., Самійленко А.В.,</i> АНАЛІЗ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВ..	49
<i>Павенко Н. В.,</i> АНАЛІЗ ПІДПРИЄМНИЦТВА ЯК НАЙВАЖЛИВІШОЇ ФУНКЦІЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ДИНАМІКИ.....	53
<i>Приліпко Т.М., Калинка А.К., Букалова Н.В.,</i> ЕКОНОМІЧНА ОЦІНКА СИРОВИННОЇ БАЗИ ВИРОБНИЦТВА ЙОГОРТУ « БІФІДО» З ЛАКТУЛОЗОЮ У ВАТ « ГОРОДЕНКІВСЬКОМУ СІР ЗАВОДІ».....	57
<i>Рашовський Р. В.,</i> СИСТЕМА РОЗРОБКИ ПРОСУВАННЯ ТОВАРІВ НА ПРИКЛАДІ ПІДПРИЄМСТВА ТЗОВ «РЕКОРД».....	65
<i>Руденко В. І.,</i> ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ..	69
<i>Цьопич О.С. ,</i> ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ.....	73
<i>Ярмоліцька О.В., Крахмальна А.В.,</i> ВПЛИВ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ НА УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМИ ЗАПАСАМИ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ..	76
<i>Ярмоліцька О.В., Пироговська А.С.,</i> СУТНІСТЬ ВИТРАТ ТА РОЛЬ ЇХ ОБЛІКУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ.....	82

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Данишук Н.В.,*студентка економічного факультету***Сибірка Л.А.,***к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства та управління**персоналом***Тодорюк С. І.,***к.е.н., асистент кафедри економіки підприємства та управління**персоналом**Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича**м. Чернівці, Україна*

Розвиток торговельного підприємництва в Україні відбувається в досить динамічних та нестабільних умовах, які обумовлюються економічними, політичними, соціальними та правовими чинниками. Через нестабільне зовнішнє середовище функціонування торговельного підприємництва, важко здійснити прийняття правильних та ефективних управлінських рішень. Тому необхідним на сьогодні є забезпечення актуальною інформацією про тенденції розвитку торговельного підприємництва та зовнішнього середовища у якому здійснюється підприємницька діяльність у сфері торгівлі. Це дозволить знизити ризики прийняття неефективних управлінських рішень.

Підприємства роздрібної торгівлі відіграють значну роль у виконанні соціально значущого завдання по забезпеченню населення споживчими товарами. Аналіз змін, які відбулися в роздрібній торгівлі України протягом 1990–2000 рр., показує, що за даними Державної служби статистики (табл. 1) характерними були значні коливання роздрібного товарообороту (ТО). Така динаміка – наслідок перехідного періоду формування ринкової економіки, супроводжувалася значними інфляційними процесами [1, с.19].

Динаміка роздрібного товарообороту торговельних підприємств України
в 1990-2000 рр.

Показник	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Обсяг роздрібно-ного ТО, млн. грн*	78	132	1456	43824	336968	11964	17344	18933	19317	22151	28757
Темпи зростання обсягів роздрібно-ного ТО до попереднього року, в порівняних цінах, %	111,5	90,3	82	65	86,4	86,1	94,9	100,2	93,4	92,9	108,1

Примітка: джерело [1, с. 19]

Протягом 2001–2008 рр. роздрібний ТО стабільно зростав із середньорічним приростом у фактичних цінах на 32,5 %. Цей період характеризується посиленням конкуренції на роздрібному ринку, збільшенням кількості великих торговельних об'єктів вітчизняного та зарубіжного походження, внаслідок чого відбулося фактичне зменшення кількості роздрібних торговельних об'єктів на 28,2 %.

У 2009 р., порівняно з 2008 р., у фактичних цінах оборот роздрібної торгівлі в Україні зменшився майже на 2,6 %, обсяг роздрібного ТО підприємств (юридичних осіб) знизився на 6,4 % (та на 20,9 % у порівняльних цінах), внаслідок світової фінансово-економічної кризи, яка спричинила скорочення споживчого попиту через зниження реальних доходів населення. Однак в 2009–2012 рр. оборот роздрібної торгівлі з року в рік збільшувався в середньому на 120,5 млрд грн., з них обсяг роздрібного ТО підприємств (юридичних осіб) в середньому зростав на 58,1 млрд грн. Значну частку обороту роздрібної торгівлі ще з 2000 р. становить ТО фізичних осіб –

підприємців. У 2012 р. він становив 399,2 млрд грн, тобто майже половину загального роздрібного обороту торгівлі в Україні [1, с.19-20].

З 2012 р. по 2014 р. товарооборот України стабільно зростає. У 2014 р. він становив 438343 млн. грн. З 2014 року спостерігається різкий стрибок, де у 2016 році роздрібний товарооборот вже становив 555975 млн. грн.

Варто зазначити, що у 2016 році порівняно із 2014 роком товарооборот збільшився на 117 632 млн. грн. (рис. 1).

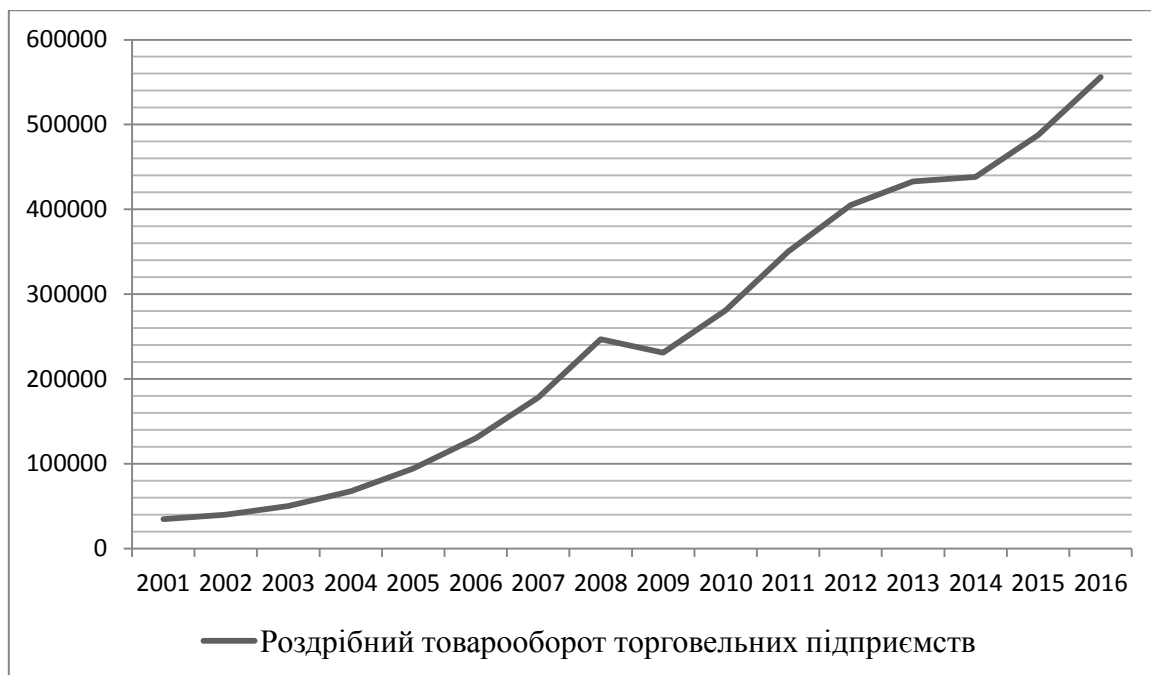

Рис.1. Динаміка роздрібного товарообороту торговельних підприємств України протягом 2001-2016 рр.

Примітка: сформовано автором на основі джерела [2].

Розвиток оптової ланки стримує відсутність спеціалізованих програмних продуктів і систем, орієнтованих на клієнта (CRM – ClientRelationShipManagement); недостатні за розмірами складські площі, відсутність або нестача сучасних засобів автоматизації вантажно-розвантажувальних робіт, застаріле холодильне обладнання; архаїчна система розміщення товарів на складах, несумісність різних груп товарів, застарілі підходи до організації руху транспорту і т.п.

В результаті, у багатьох традиційних оптових структур зростають витрати й знижується норма прибутку. З іншого боку, активний розвиток роздрібних торговельних мереж привів їх до розуміння важливості правильно організованих систем закупівель і створенню власних оптових і розподільних центрів. Паралельно із цим і багато виробників або створюють власні мережі дистрибуції, або виходять прямо на торговельні мережі. Особливо чітко процес об'єднання виробників, оптової й роздрібною торгівлі в холдинги помітний у фармацевтичній галузі, але він набирає силу і в торгівлі споживчими товарами [3, с. 250].

Недивлячись на певні негативні фактори, оптова торгівля в Україні, особливо продовольчими товарами, розвивається, про що свідчить динаміка її товарообігу за останні роки (табл. 2).

Таблиця 2

Структура оптового товарообороту підприємств оптової торгівлі України

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Оптовий товарооборот, млн.грн	492506,2	631175,2	812160,5	998578,2	817532,4	993695,8	1107283,4	1093290,8	1074753,2	987957	1244221	1555965,7
у тому числі												
продовольчі товари	79123,2	103289,0	131483,2	155100,4	168298,8	193848,5	194516,0	215169,0	199674,1	194669,3	224268,9	252771,0
Непродовольчі товари	413383	527886,2	680677,3	843477,8	649233,6	799847,3	912767,4	878121,8	875079,1	793287,7	1019952	1303194, 7

Примітка: сформовано автором на основі джерела [2].

Загалом з даних таблиці 2, можна побачити, що оптовий товарооборот як і роздрібний зростає, адже у 2016 р. порівняно із 2005 р. він зріс на 1063459,5 млн. грн., це свідчить про швидкі темпи росту оптової торгівлі.

Щодо кількості активних підприємств оптової та роздрібною торгівлі, а також підприємств з ремонту автотранспортних засобів і мотоциклів, то з 2012 р. до 2013 р. спостерігається їх збільшення на 8475. Проте з 2012 р. по 2016 р. кількість активних підприємств на території України поступово зменшується до 83120 (табл. 3).

Таблиця 3

Кількість активних підприємств роздрібною та оптовою торгівлі; ремонту автотранспортних засобів та мотоциклів

Роки	2012	2013	2014	2015	2016
Кількість активних підприємств	103768	112243	102345	94770	83120

Примітка: сформовано автором на основі джерела [2].

Отже, незважаючи на велику кількість негативних факторів, які притаманні економічній ситуації в Україні, можна стверджувати, що розвиток бізнесу у сфері торгівлі має позитивний характер. Судячи із динаміки товарообороту, підприємництво у сфері роздрібною торгівлі досить ефективно здійснює свою діяльність.

Щодо розвитку оптовою торгівлі, варто зазначити, що існує низка чинників, які стримують її розвиток (недостатня кількість складських приміщень; застаріле холодильне обладнання; відсутність спеціалізованих програмних продуктів і систем, орієнтованих на клієнта; застарілі підходи до організації руху транспорту та ін.), проте оптовий товарооборот з кожним роком збільшується і це свідчить про позитивні тенденції розвитку оптовою торгівлі.

Література

1. Предеїн А. М. Розвиток роздрібних торговельних підприємств в Україні / А. М. Предеїн // Товари і ринки. – 2013. – № 2. – С. 18–29.
2. Державна служба статистики України. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

3. Михаліцька Н. Я. Тенденції розвитку торгівельного підприємництва в Україні / Н. Я. Михаліцька, Х. І. Цвайг // Економіка і право. – 2015. – № 1. – С. 248–252.

УДК 331

8. Економічні науки

ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ ГЕНДЕРНОЇ ДИСКРИМІНАЦІЇ
НА РИНКУ ПРАЦІ

Данищук Н.В.,

студентка економічного факультету

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

м. Чернівці, Україна

Науковий керівник: Никифорак В. А.

к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства та

управління персоналом

Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Важливою проблемою на сучасному етапі розвитку України є наявність гендерної дискримінації на ринку праці. Забезпечення рівності у будь-якій сфері є основоположним міжнародним стандартом, якого дотримуються всі високорозвинені країни світу. Незважаючи на те, що Україна ратифікувала велику кількість конвенцій Міжнародної організації праці (МОП), у тому числі Конвенцію № 111 про дискримінацію в галузі праці та зайнятості, дискримінаційні процеси на ринку праці продовжують існувати, а особливо це стосується працевлаштування жінок. Гендерна дискримінація на ринку праці призводить до збільшення соціальної напруги, підвищення безробіття, зниження рівня життя населення тощо. Тому, основним завданням є виявлення проблем, пов'язаних з гендерною дискримінацією на ринку праці та пошук способів їх подолання.

Одним із проявів диференціації суспільства є гендерна нерівність, яка обумовлює різні можливості реалізації своїх прав чоловіками і жінками у структурі влади, сфері освіти та зайнятості, доходу, власності та у багатьох

інших сферах життєдіяльності людини. Гендерні перетворення в Україні збіглися з загальними процесами перебудови та реформування всієї системи політичного, економічного та соціального життя країни. Всі ці перетворення, які відбуваються в країні суттєво впливають на гендерні процеси [1].

Особливо актуальною проблемою сьогодення є дискримінація на ринку праці саме жінок. Особливо це пов'язане із застарілими стереотипами, які панують у нашому суспільстві. Проявом дискримінації жінок на ринку праці є професійна сегрегація. Під гендерною професійною сегрегацією розуміється тенденція працевлаштування жінок за строго визначеними професіями, галузями зайнятості і посадовими категоріями. Її негативним проявом є те, що жінки концентруються у тих секторах, де оплата праці є нижчою. Вони займають близько 80% робочих місць в освіті, охороні здоров'я і соціальній сфері, приблизно стільки місць у готельному та ресторанному бізнесі, більше половини місць в оптовій та роздрібній торгівлі, у сфері фінансових послуг. Чоловіки переважають у промисловості, сільському господарстві, у державному управлінні і бізнесі. Отже, значна частина робочих місць для жінок є у галузях, які не гарантують їм необхідного матеріального забезпечення.

Роботодавці, а особливо власники приватних підприємств, діючи у жорсткому ринковому конкурентному середовищі, вважають, що з жінками пов'язані більш високі витрати через тимчасове звільнення у зв'язку із вагітністю або з хворобою дитини, право жінки на скорочений робочий день тощо. Це означає відмову від використання праці жінок на тих робочих місцях, де вона може бути замінена чоловічою.

Гендерна професійна сегрегація посилюється ще й тим, що збільшення обсягу "материнських" соціальних пільг і гарантій для жінок зачіпає економічні інтереси роботодавців. Тому виникає парадоксальна ситуація, коли посилення соціальної захищеності жінки як матері зводить нанівець гарантії її прав як працівника. Жіноча робоча сила, що одержала високий соціальний захист із погляду охорони материнства, виявилася витісненою у галузь нерегламентованої і напівофіційної зайнятості [2, с.196].

Дослідження рівнів зайнятості чоловіків і жінок на ринку праці України (рис. 1) свідчить про незмінно вище залучення чоловіків у сферу зайнятості (переважання близько 10 %) [3, с. 82].

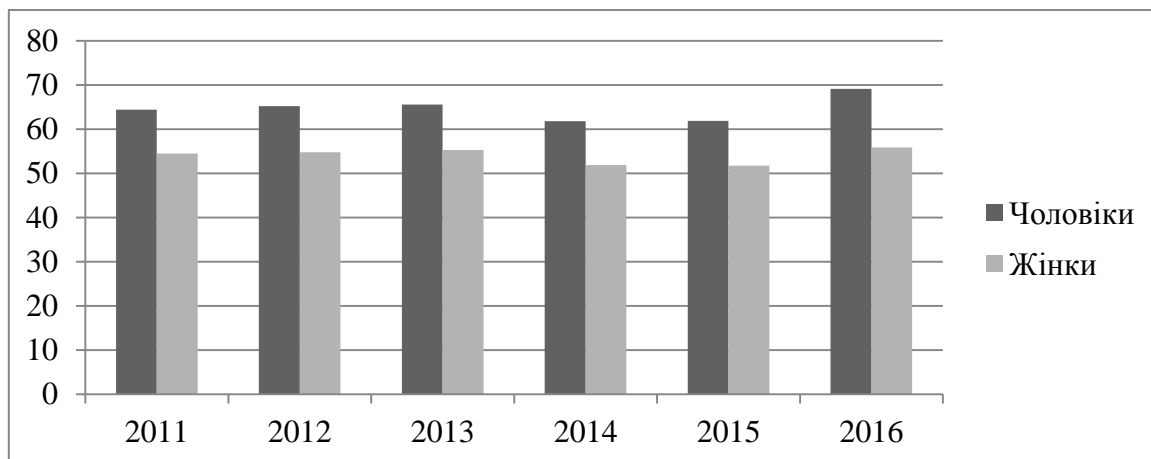

Рис. 1. Рівень зайнятості жінок та чоловіків в Україні, 2011-2016 рр. (%)

Примітка: джерело [3,с.82]

Показовими у контексті оцінювання гендерної нерівності на ринку праці України є дані щодо частки жінок і чоловіків у середньообліковій кількості штатних працівників і ФОП (рис. 2). Попри те, що частка жінок у загальній кількості штатних працівників переважає, питома вага ФОП чоловіків є суттєво вищою [3, с. 82].

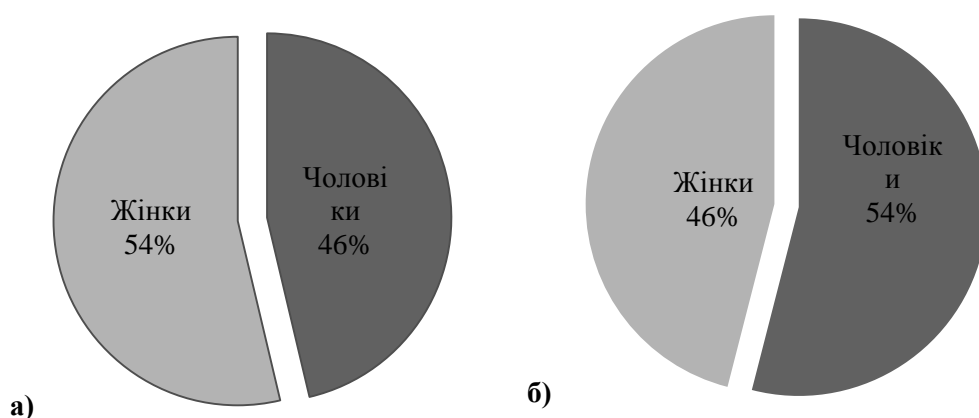

Рис. 2. Частка жінок і чоловіків в: а) середньообліковій кількості штатних працівників; б) ФОП

Примітка: джерело [3, с.82].

Існує ряд проблем пов'язаних з дискримінацією в оплаті праці. Причини нерівності у доходах між жінками та чоловіками є результатом: різниці у кількості відпрацьованих робочих годин, рівнях освіти, кваліфікації та досвіді роботи; вертикальної професійної сегрегації, яку часто називають «скляною стелею» через її невидимість; гендерно обумовлених відмінностей та вибору, що його жінки та чоловіки роблять стосовно умов праці й обсягу часу та енергії, присвяченого кар'єрі (враховуючи тенденцію жінок вільно обирати низькооплачувану роботу, тому що жінки віддають перевагу менш небезпечній або гнучкішій роботі); надбавок за шкідливі умови та небезпечні види робіт, за які беруться, в основному, чоловіки; прямої гендерної дискримінації [2, с.196-197].

Рівень середньої заробітної плати чоловіків є суттєво вищим у порівнянні з жінками. Відповідний «гендерний розрив» протягом 2007–2015 рр. дещо змінювався та варіював у межах від 27 до 22 % (рис. 3). Тобто, рівень оплати праці жінок в Україні практично в середньому на чверть є нижчим ніж у чоловіків.

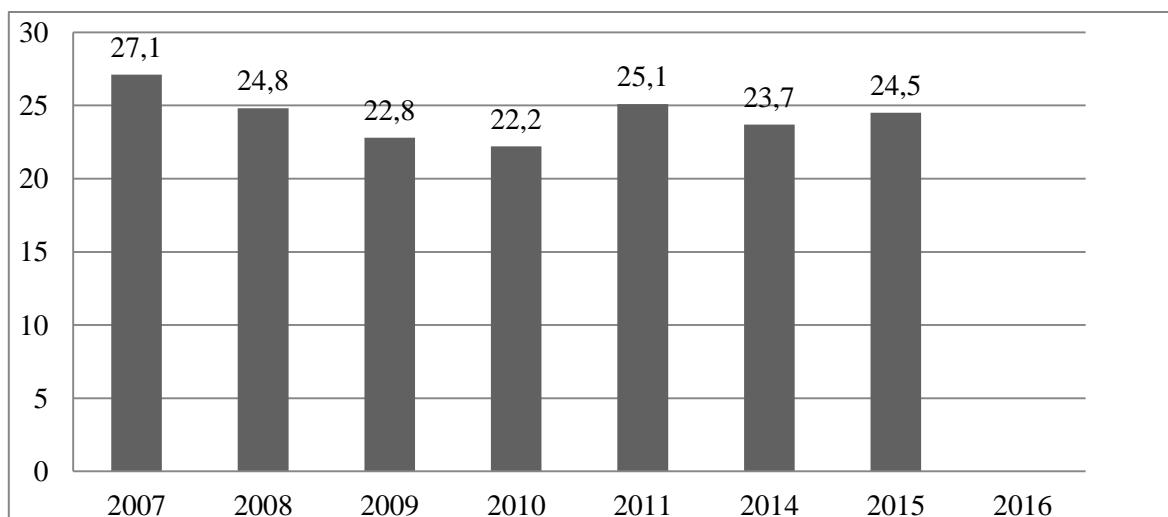

Рис. 3. Динаміка «гендерного розриву» у середній заробітній платі в Україні, 2007–2016 рр., %

Примітка: джерело [3, с.83].

Додатковим аргументом, що свідчить про наявність гендерної дискримінації на національному РП, є практично в двічі менша частка жінок на керівних посадах порівняно з чоловіками (38 % проти 62 % відповідно).

Невигідне становище жінок стосується не тільки оплати праці та зайнятості (неповної зайнятості, нестабільності та ненадійності роботи), а й інших аспектів життя. До таких проблем, які пов'язані з несправедливим ставленням до жінок на ринку праці слід віднести:

- недостатнє представництво жінок на керівних посадах у державному секторі, зокрема на рівні депутатів Верховної Ради, міністрів і в органах місцевого самоврядування;

- недостатнє представництво жінок у приватному секторі;

- нерівний розподіл оплачуваної та неоплачуваної домашньої роботи, і, як результат цього, асиметрія у балансі між роботою та сімейним життям. Брак робочих місць з гнучким графіком роботи та зручними формами зайнятості для осіб з сімейними обов'язками через перевагу, яку роботодавці віддають регулярній роботі на умовах повної зайнятості, примушує багатьох жінок, які мають обов'язки по догляду за дітьми або іншими членами родини, звільнитися з роботи, працювати нижче своєї кваліфікації, переходити на нижче оплачувані (та, можливо, більш сумнівної якості) робочі місця на умовах неповного робочого часу у тих видах діяльності, де такі робочі місця існують, часто у неформальному секторі. Ця диспропорція у підході до оцінювання та визначення економічної продуктивності чоловіків і жінок впливає не тільки на поточний соціально-економічний статус останніх, а й також на їхній статус у майбутньому, спричинений розривами в пенсійному забезпеченні [2, с.197].

Для того, щоб створити сучасну політико-правову систему, яка б забезпечувала рівні можливості жінок і чоловіків на ринку праці в Україні потрібно:

- забезпечити ефективний механізм реалізації відповідних законодавчих актів;

- розробляти та реалізовувати цільові програми, які повинні бути спрямовані на покращення становища жінок в Україні на регіональному рівні;
- проводити соціологічні дослідження гендерних відносин в Україні;
- підтримувати науково-дослідну роботу, спрямовану на утвердження гендерної рівності;
- стимулювати рівність прав та можливостей жінок і чоловіків у працевлаштуванні, просуванні по службі, підвищенні кваліфікації та перепідготовці, провадженні підприємницької діяльності, поєднанні трудової діяльності з виконанням сімейних обов'язків;
- проводити дослідження впливу сектора неформальної зайнятості на гендерну рівність;
- забезпечити гідне співвідношення чоловіків і жінок у органах влади та представницьких органах;
- зменшити розрив у рівні оплати праці чоловіків і жінок;
- дотримуватися принципу гендерної рівності під час формування керівного складу підприємств та організацій всіх форм власності [1].

Література:

1. Іваницька С. Б. Аналіз сучасного стану гендерної нерівності на ринку праці в Україні [Електронний ресурс] / С. Б. Іваницька, М. О. Беніна // Ефективна економіка. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.m.nauka.com.ua/?op=1&j=efektyvna-ekonomika&s=ua&z=3523>.
2. Стрижеус Л. В. Проблема гендерної нерівності на ринку праці / Л. В. Стрижеус, О. В. Багнюк // Економічні науки. Серія "Економіка та менеджмент". – 2013. – № 10. – С. 194–199.
3. Юрчик Г. М. Дискримінація на ринку праці: прояви, вітчизняний і європейський досвід подолання / Г. М. Юрчик. // Соціально-трудова відносина теорія та практика. – 2016. – №2. – С. 80–87.

УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ І КРЕДИТОРСЬКОЮ
ЗАБОРГОВАНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Домашевська О.М.

студентка економічного факультету

Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника,

м.Івано-Франківськ, Україна

Дебіторська заборгованість представляє собою майнові вимоги організації до юридичних і фізичних осіб, які є її боржниками. Кредиторська заборгованість - це заборгованість організації іншим організаціям, приватним підприємцям, фізичним особам, в тому числі власним працівникам, сформованим при розрахунках за придбані матеріально-виробничі запаси, роботи і послуги, при розрахунках з бюджетом, а також при розрахунках по оплаті праці.

Велике значення при дослідженні дебіторської заборгованості має аналіз її якості. Особливу увагу якості дебіторської заборгованості приділяють інвестори. При аналізі фінансово-економічного стану підприємства та оцінки його можливості в перспективі відповідати за своїми зобов'язаннями часто постає питання, яка частина дебіторської заборгованості ліквідна, а яка ні? Досліджуючи зміну структури дебіторської заборгованості з плином часу з урахуванням термінів оплати, передбачених типовими договорами підприємства, можна зробити додаткові висновки про зміну якості дебіторської заборгованості.

Незважаючи на те, що кредит часто є необхідною умовою нормальної діяльності, що обумовлює ефективність і конкурентоспроможність підприємства, негативні результати неефективного управління дебіторською заборгованістю можуть проявитися в затримці припливу грошових коштів в касу і на рахунки підприємства, порушенні строків оплати зобов'язань і розрахунків по боргах.

Одним з першорядних напрямків у цій роботі є контроль над простроченими рахунками покупців і замовників. Дані про стан дебіторської заборгованості наводяться в бухгалтерському балансі, в формі бухгалтерської звітності № 5. Завдання фінансового менеджера - постійне відстежування інформації про те, які з боргів прострочені, на який термін і хто є боржниками по них, накопичення і аналіз даних про тенденції в здійсненні оплати в розрізі укрупненої номенклатури продукції (послуг) і груп споживачів. Уже наявність цих відомостей сприяє прийняттю рішень, спрямованих на скорочення періоду оборотності коштів в розрахунках.

Може бути запропонований наступний нескладний спосіб ефективного управління дебіторською заборгованістю. В основі цього методу лежить порівняння в динаміці фактичного і нормативного термінів дебіторської заборгованості.

Перш за все, визначаються терміни перевірки дебіторської заборгованості. Встановлюється періодичність циклу детального аналізу її стану. Як правило, найбільш оптимальним є місячний термін.

Виходячи з прийнятої політики збуту продукції / послуг підприємства, встановлюється нормативний термін дебіторської заборгованості. Нормативний термін включає як стандартне число днів надання товарного кредиту, яке фігурує в договірній документації, так і додаткове число днів, які підприємство готове ще «почекати» до здійснення розрахунку по угоді.

Кредиторська заборгованість відображає вартісну оцінку фінансових зобов'язань підприємства перед різними суб'єктами економічних відносин. Поточне благополуччя підприємства значною мірою залежить від того, наскільки своєчасно воно розраховується за своїми фінансовими зобов'язаннями.

Кредиторська заборгованість, як правило, становить помітну частку поточних активів, і скорочення термінів оборотності кредиторської заборгованості позитивно відбивається на динаміці показників платоспроможності та ліквідності підприємства. Як відомо, діяльність будь-

якого підприємства пов'язана з придбанням матеріалів, продукції, надання послуг. Якщо розрахунки за продукцію або надані послуги проводяться на умовах наступної оплати, можна говорити про отримання підприємством кредиту від своїх постачальників. У свою чергу саме підприємство також виступає кредитором своїх покупців і замовників, а також постачальників у частині виданих їм авансів під майбутню поставку продукції. Тому від того, наскільки терміни наданого підприємству кредиту відповідають загальним умовам його виробничої та фінансової діяльності (наприклад, терміну погашення дебіторської заборгованості), залежить фінансове благополуччя підприємства.

Порівнянням тривалості періодів оборотності дебіторської та кредиторської заборгованості в динаміці встановлюються тенденції у взаєморозрахунках з дебіторами і кредиторами готельного підприємства. Кредиторська заборгованість відображає вартісну оцінку фінансових зобов'язань підприємства перед різними суб'єктами економічних відносин. Кредиторська заборгованість входить до складу його короткострокових пасивів і повинна бути погашена в термін, що не перевищує 12 місяців після звітної дати (в іншому випадку заборгованість враховується за статтею «Інші довгострокові пасиви»). У складі кредиторської заборгованості виділяються зобов'язання:

- перед постачальниками і замовниками за поставлені матеріальні цінності, виконані роботи та надані послуги;
- за векселями, виданими постачальникам, замовникам та іншим кредиторам в забезпечення постачання їхньої продукції;
- перед працівниками по оплаті праці (нараховану, але не виплачену заробітну плату);
- перед соціальними фондами по виплатах на державне соціальне страхування, в пенсійний фонд, до фондів медичного страхування і зайнятості;
- перед бюджетом за всіма видами платежів;
- перед сторонніми організаціями та фізичними особами за авансами, отриманими відповідно до договорів і контрактів.

Фінансове благополуччя підприємства значною мірою залежить від того, наскільки своєчасно воно відповідає за своїми фінансовими зобов'язаннями. Важливість аналізу та управління кредиторською заборгованістю обумовлена ще й тим, що, становлячи значну частку поточних пасивів підприємства, її зміни помітно позначаються на динаміці показників його платоспроможності і ліквідності. Аналіз кредиторської заборгованості підприємства проводиться на основі використання його фінансової звітності. Для того щоб співвіднести динаміку величини кредиторської заборгованості зі змінами масштабів діяльності підприємства, при розрахунку ряду коефіцієнтів оборотності кредиторської заборгованості використовуються показники фінансових результатів.

Таким чином, ефективне управління дебіторською та кредиторською заборгованістю підприємств в умовах дефіциту оборотних коштів з врахуванням аспектів його стратегічного розвитку та конкретних тактичних цілей є цілісним процесом, що передбачає модифікацію та застосування альтернативних концепцій управління капіталом в цілому, а також методів оцінки ефективності його функціонування, адекватних умовам трансформаційної ринкової економіки України. Для побудови економічного та фінансового інструментарію системи управління дебіторською заборгованістю підприємства важливою є розробка ефективних механізмів управління ними, спрямованих, у першу чергу, на оптимізацію обсягів і структури дебіторської заборгованості. А також формування ефективних принципів та стандартів кредитної та авансової політики, скерованих на підвищення ефективності використання капіталу підприємства вкладеного у дебіторську заборгованість, побудова ефективної системи управління інкасацією дебіторської заборгованості з оптимальною швидкістю її погашення, мінімальними ризиками та максимальним результатом функціонування підприємства.

Література:

1. Мец В.О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства[Текст]: навч. посібник. - К.: КНЕУ, 1999. - 132с.
2. Іванілов О. С. Економіка підприємства [Текст]: підруч. / О.С. Іванілов - К.: Центр учбової літератури, 2009. - 728 с.

ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ НОВОЇ ПОПУЛЯЦІЇ
СИМЕНТАЛЬСЬКОЇ М'ЯСНОЇ ХУДОБИ В КАРПАТАХ

Калинка А. К. канд. с.-г. наук, с. н. с.

Лесик О.Б. канд. с.-г. наук, с. н. с.

Буковинська державна сільськогосподарська дослідна станція НААН

Михальченко С.А. докт. с.-г. наук.

Інститут тваринництва НААН

Казьмірук Л.В., канд. с.-г. наук, доцент

Вінницький національний аграрний університет

м. Чернівці, Україна

Нині в умовах економіки у скотарстві в нашій державі є отримання рентабельної та якісної яловичини, що є найбільш інноваційною актуальністю в Карпатському регіоні України [1-3,5, 7-9].

Тому над вирішенням цієї глобальної необхідної в даний час проблеми над якою не один рік працюють науковці - аграрники у тісній співдружності з керівниками та спеціалістами Буковини, як результат, вже створено масиви сименталів буковинського зонального типу худоби з високою енергією росту в усі фізіологічні періоди розвитку та підготовлено наукові матеріали до апробації селекційного досягнення в тваринництві [4]. Ця найбільш перспективна економічно обґрунтована, як нова популяція сименталів худоби. яка створена завдяки використанню чистопорідних бугаїв-плідників різної селекції та різних ліній м'ясного напрямку продуктивності зарубіжної та вітчизняної селекції [6].

За результатами тривалої 18- річної цілеспрямованої селекційно-племінної роботи вчених - аграрників, селекціонерів-практиків та фахівців господарств різних форм власності шляхом розведення худоби бажаного типу, що й створено новий продуктивний масив сименталу нової популяції в кількості 600-650 корів з високою ефективністю та рентабельністю і з малою собівартістю на одиницю виробленої продукції для Карпатського регіону України [8].

Тому метою наших досліджень було вперше висвітлення результатів багаторічної роботи із створення сименталів нового типу худоби для підвищення ефективності та отриманні дешевої, рентабельної яловичини в господарствах різних формах власності Карпатського регіону України.

З огляду на це де основну роль у створенні м'ясних сименталів худоби нової генерації відіграли ведучі такі племінні заводи ДП „ ДГ „Чернівецьке” Буковинської ДСГДС НААН” (1998-2016 рр.), ДП „Рокитне” СТОВ „Авангард” (2004-2016рр.) та племрепродуктори в ДСП „АФ” „ Гвіздівці ”(2006-2012 рр.), репродуктори СВПК „ Перемога” (2005-2016 рр.), ФГ СІМ „МЗІД „ Гай ” (2014-2016 рр.), СВК „Зоря” (2008-2016 рр.) Чернівецької, племрепродуктори ТОВ ”АФ „Світанок” (2006-2014 рр.), ПФГ „ Поточище” (2006-2016 рр.), ПАТ „ Жуківська” (2008-2016 рр.), та ПАТ „ Провесінь” (2006-2012 рр.) регіону Галичини.

У зв'язку з цим було шляхом цілеспрямованого розведення худоби в базових господарствах різної форми власності регіонів Буковини та Покуття в яких одержано новий вітчизняний м'ясний симентальський тип тварин з високою продуктивністю за весь виробничий цикл вирощування (табл.1).

Таблиця 1

Добові прирости молодняку, г

Господарство	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Середньо за ряд років
ДП «ДГ «Чернівецьке»	730	750	850	930	950	900	851
СВПК «Перемога»	650	750	780	800	800	850	738
ДП «Рокитне»	800	870	850	855	875	900	842
СІМ «МЗІД «Гай»	-	-	-	850	870	900	873
ПСП «АФ «Гвіздівці»	750	850	продано				787
ПП «Колос -2»	-	870	900	850	830	800	873
ТОВ «АФ Світанок»	780	780	820	840	-	-	778
ПФГ «Поточище»	800	850	800	850	800	830	821
ФГ «Богдан»	-	-	850	850	-	-	850
В середньому	778	846	850	845	821		820

Результатами проведених досліджень (табл.1), які свідчать, що найбільші добові прирости молодняку м'ясного сименталу за ряд років були в ДП „ ДГ

„Чернівецьке” Буковинської ДСГДС НААН” – 870 г, що на 5,1-5,4% більше від показників інших господарств з розведення даного типу худоби. Добові прирости нащадків створюваного зонального типу на підсосі досягають 850 – 950 г влітку, а за повний цикл вирощування 770 - 855 г в господарствах різної форми господарювання зони Карпатського регіону України. Вже сформований вперше масив худоби комолого сименталу, який дуже цінний в племінному відношенні з високою енергією росту з наступними селекційними показниками: жива маса повновікових корів становить 545-650 кг, молочність за 210 днів – 196-225 кг, інтенсивність росту молодняку на відгодівлі 950-1150 г, маса туші бугайців у віці 18-24 місяців 265- 275 кг, забійний вихід 60-61,2 % з економічним ефектом 850 грн. на 1 голову в рік.

Результати досліджень з вивчення живої маси у корів м’ясного сименталу в господарствах різних форм власності Чернівецької області наведені в (табл. 2).

Таблиця 2.

Жива маса корів нової генерації, кг

Господарства	Селекція	Вік					
		3		4		5 і старші	
		гол.	кг	гол.	кг	гол.	кг
ДПДГ «Чернівецьке»	А+К+Ав	30	491	25	543	158	569
СВК «Україна»	Ав.	27	458	10	515	38	540
ДП «Рокитне» СТОВ «Авангард»	Ав.+К	8	456	13	500	110	511
СТОВ «Колосок-2»	Ав.	7	453	3	535	64	567
ТОВ «Джерело»	Ав.	12	463	15	501	62	524
СТОВ «Ім. О. Кобилянської»	А+Ав.	11	461	7	507	50	546
Всього		95	464	73	517	482	543

Примітка: Селекції: А (американська), К (канадська), Ав (австрійська).

Встановлено, що середня жива маса корів нового типу симентальської м’ясної породи становила 464–543 кг, а окремі корови мали живу масу більше за 700 - 750 кг. Вивчено живу масу корів м’ясних сименталів нового типу по класах в середньому за період 2014 – 2016 роки.

В наших дослідженнях було вивчено основні економічні показники влітку з розведення м’ясних комолих сименталів, які свідчать про стабільність і ріст їх в племінному діючому заводі ДП „ ДГ „ Чернівецьке ” (табл. 3).

Отримані дані свідчать, що собівартість виробництва яловичини в цьому господарстві в 2015 році становила 950 грн., що на 250 грн. (13,8%) більше ніж у 2011, що на зниження у 2011 році вплинуло здешевлення собівартості однієї кормової одиниці. Щороку в порівнянні з базисним відбувалося підвищення показника собівартості 1 ц продукції м'ясного скотарства.

Таблиця 3.

Показники економічної ефективності

Показник	Один. виміру	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Всього поголів'я	гол.	378	384	216	246	239	257	279	291	276
в т. ч. корів	гол	150	160	160	153	153	153	156	156	158
Виробництво м'яса	ц	514	354	208	435	350	375	380	370	365
Приріст на пасовищах	г	917	695	601	685	750	850	930	950	900
Реалізація м'яса	ц	518	342	02	325	365	355	345	336	345
Реалізація: племінного молодняку в ж/м	гол ц	43 197	27 102	5 269	1 0,35	28 37,8	21 35,6	22 34,6	22 35,1	16 25,3
Собівартість 1 ц приросту	грн.	1195	496	690	750	750	650	925	950	900
Витрати кормів на 1 ц приросту к. од.	к. о. д.	10,2	11,3	12,9	11,2	11,0	11,2	12,3	11,7	11,2

Дослідженнями виявлено (табл. 3) що в ДП „ДГ „Чернівецьке” вартість кормів в структурі собівартості яловичини при пасовищному утриманні не перевищує 30 % проти 65% при стійловому утриманні. За 2015 р. добовий приріст за весь цикл вирощування – 850 г, в тому числі на пасовищах 900 г.

Так починаючи з 2012 року племінний завод ДП „ДГ „Чернівецьке ” щорічно реалізує племінного молодняку на 35,6 ц в живій масі на суму 238,3 тис. грн., що складає високу 31% рентабельності з включенням цін за даний проведений період. Це підтверджує незаперечний тезис про те, що при розведенні нового типу сименталу, раціональній організації виробничого процесу та матеріального стимулювання праці цілком реально забезпечити одержання високих показників продуктивності і прибутковості виробництва яловичини в зоні Карпат.

Слід підкреслити, що з метою підвищення на майбутнє економічної ефективності розведення нового типу планується вести селекційну роботу, спрямовану на зростання молочності і плодючості м'ясних корів та підвищення ділового виходу телят, що дасть змогу значно підвищити м'ясну продуктивність.

Висновки. Встановлена економічна оцінка ефективності нового популяції симентальської м'ясної худоби показала, що дохід від використання над ремонтного молодняку за рахунок ефекту селекції становить на одну голову 903,3 тис. грн., а виручка від продажу однієї голови склала 1358 грн., чи 4,59 грн. за 1 кг маси туші в Карпатському регіоні України.

Для Карпатського регіону України сформовані вітчизняні стада створюваного буковинського зонального типу симентальської м'ясної породи худоби з живою масою повновікових корів 545-650 кг, молочність 196 – 225 кг, інтенсивністю росту молодняку на підсосі влітку 850 -950 г, добові прирости за весь період вирощування - 800-900 г, маса туші бугайців у віці 18-24 місяців 265- 275 кг, забійним виходом 60 – 61,2 %, зниження собівартості виробленої продукції на 8-12%, рентабельність 17% з економічним ефектом 650 грн. на 1 гол. в рік без державної наданої дотації

Література:

1.Василець О. С. Економічна ефективність вирощування помісного молодняку на яловичину в сільськогосподарських підприємствах : автореф. Дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.04 „ Економіка та управління підприємствами” / О. С. Василець. – Х., 2012. – 20 с.

2.Васильєва Ю. О. Обґрунтування ефективності використання симентальської худоби різних виробничих типів: дис. ... канд. с.-г. наук : 06.02.04 / Васильєва Юлія Олександрівна. – Х., 2007. – 157 с. (ХДЗВА).

3. Ефективність розведення м'ясного комолого сименталу в Карпатському регіоні Буковини / А. К. Калинка [та ін.] // Матеріали VI Всеукр. наук.-практ. конф. молодих вчених і спеціалістів. Присвячене “Агропромислового виробництва України – стан та перспективи розвитку “. Науковий збірник „ Вісник Степу” № 7. м. Кіровоград. “ КОД “, 2010. – (25 - 26 березня). С. 209 – 213.

4. Калинка А. К. Сучасне м'ясне скотарство Буковини / А. К. Калинка, В. С. Драб // Тваринництво України. - 2009. - № 5. - С. – 14.
 5. Калинка А. К. Шпак Л.В. Интенсивное выращивание молодняка крупного рогатого скота в условиях передгорья Карпат / Калинка А. К., Шпак Л. В. // Зоотехния. - 2008. - № 2. - С. 19-23.
 6. Калинка А. К. Нове у селекції тварин: селекційне досягнення у м'ясному скотарстві для ферм регіону Буковини / А. К. Калинка // Ефективне тваринництво. – 2012. – № 8. – С. 13–18.
 7. Перепрофілювання господарств і ферм на м'ясне скотарство (рекомендації) / Г. Т. Шкурин [та ін.]. – К. : Видавництво Нива, 1995. – 31 с.
 8. Основні віхи створення м'ясного комолого типу сименталу нової генерації в Карпатському регіоні України / Г. В. Дроник [та ін.] // „Сучасні аспекти селекції і насінництва кукурудзи, традиції та перспективи”. Міжнар. наук.- прак. конф. 10- верес. 2015р. м. Чернівці –2015. – С. 51-54.
 9. Шкурин Г. Т. Ефективність розведення генотипів симентальської м'ясної породи / Г. Т. Шкурин. – К. : Асоц. „М'ясне скотарство” – 1998. – 100 с.
-

УДК. 636.2. 084. 085. 2. 11. 39.

8. Економічні науки

**ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОЩУВАННЯ БУГАЙЦІВ М'ЯСНОГО
НАПРЯМКУ ПРОДУКТИВНОСТІ ХУДОБИ ПРИ РІЗНИХ ТЕХНОЛОГІЯХ
УТРИМАННЯ В КАРПАТСЬКОМУ РЕГІОНІ БУКОВИНИ**

Калинка А.К.,

канд. с.-г. наук, с. н. с.

Буковинська державна сільськогосподарська дослідна станція НААН

Висвітлено питання ефективності вирощування бугайців м'ясних сименталів великої рогатої худоби в літній період з використанням різних технологій утримання в умовах передгір'ї Карпатського регіону Буковини.

У складних умовах, які склалися нині в економіці тваринництва, неможливо ефективно вести скотарство, а можливе тільки при виробництві

конкурентоспроможної продукції, що досягається впровадженням нових прогресивних технологій годівлі, утримання та заготівлі кормів при зменшених затратах енергоресурсів, для виробництва дешевої і якісної яловичини в Карпатського регіоні України (1, 3, 5, 11, 14,15).

В останні роки науковцями різних регіонів України розроблено методи вирощування й відгодівлі молодняку молочних, комбінованих м'ясних та їх помісей з метою забезпечення і збільшення генетичного потенціалу м'ясної продуктивності. Реалізація високої м'ясної продуктивності жуйних вимагає впровадження нових апробованих перспективних технологій утримання та годівлі з урахуванням регіональних особливостей кормової бази (2, 6, 12)

За даними деяких наукових досліджень при поглинальному схрещуванні маточного поголів'я симентальської породи із плідниками м'ясного напрямку продуктивності підвищувалася інтенсивність росту помісних бугайців і оплата корму приростами. [4,10]

Основним джерелом виробництва яловичини на Буковині є молодняк молочних порід і надремонтні телиці. Ми поставили за доцільність вивчити генетичний потенціал м'ясної продуктивності помісних бугайців, одержаних від поглинального схрещування корів симентальської породи комбінованого напрямку продуктивності з м'ясними бугаями американської селекції при вирощуванні в літку в передгірній зоні регіону [7,8,9].

Особливий інтерес нині становить вивчення м'ясної продуктивності молодняку великої рогатої худоби та їх помісей при різних технологіях утримання та годівлі в умовах Карпатського регіону Чернівецької області.

Метою роботи – вивчення енергії росту м'ясних сименталів худоби в літній період з використанням різних технологій утримання.

Матеріал і методика досліджень. Науково-господарський дослід проводили в базовому державному підприємстві дослідне господарство “Чернівецьке” Буковинської державної сільськогосподарської дослідної станції НААН. Господарство має статус племзаводу з розведення нової популяції

симентальської породи комолого типу м'ясного напрямку продуктивності вітчизняної селекції.

Для цього згідно схеми досліджень за принципом аналогів (вік, жива маса, походження) підбирали по 10 бугайців м'ясного комолого сименталу в кожену групу згідно розробленої схеми. В першій дослідній - молочно-м'ясний; друга – м'ясо-молочний і в третій м'ясний тип в місячному віці з початковою живою масою на початок дослідів 21-28 кг.

Весь період досліджень тварин I-дослідної групи утримували в приміщенні (по технології молочного скотарства), а бугайців II і III – дослідних груп на пасовищах з підсисним методом вирощування до 7-ми місячного віку (за технологією м'ясного скотарства). В обліковий період дослідів бугайці утримувалися на основних раціонах. Утримання бугайців I-дослідної групи – прив'язне, а тварин - аналогів II - та III- дослідних груп – безприв'язне. Напування тварин в стійловий період з автонапувалок.

Вели груповий облік спожитих кормів шляхом зважування заданих кормів і їх залишків. Раціони для піддослідних бугайців складали на основі даних хімічного аналізу використаних кормів. Кількість спожитих кормів по групах вивчали контрольною годівлею щоденно за два суміжних дні. Контроль за інтенсивністю росту тварин здійснювали індивідуальним зважуванням їх на початок дослідів та в кінці досліджень.

Дослідним тваринам, які знаходилися в приміщенні на прив'язі згодовували привізні корма зі сховищ (13).

Результати досліджень. Особливості інтенсивності росту молодняку різних генотипів симентальської худоби залежало від утримання та ступеня використання кормів, що істотно вплинули на ефективність вирощування в літній пасовищний період.

Зміни в живій масі бугайців за пасовищний період дослідів приведені в таблиці 1.

Інтенсивність росту дослідних бугайців ($M \pm m$)

Показники	Тип тварин		
	молочний	м'ясо-молочний	м'ясний
	Метод вирощування		
	прив'язне приміщенні	в безприв'язне приміщенні	в безприв'язне на кормовій площадці
	I- дослідна	II- дослідна	III- дослідна
Кількість тварин, гол	10	10	10
Жива маса: кг, при народженні на початок дослідю	21 \pm 1,2 185,3 \pm 2,1	25 \pm 1,4 178,5 \pm 1,8	28 \pm 1,4 181,5 \pm 1,5
Приріст: загальний, кг середньодобовий, г	150,7 \pm 1,4 861,1 \pm 1,3	145,5 \pm 0,8 831,4 \pm 1,0	165,4 \pm 1,2 942,8 \pm 0,7
Загальна жива маса в кінці дослідю	336,0 \pm 2,3	324,0 \pm 2,7	366,9 \pm 1,9
Витрати корму на 1 кг приросту к. один., кг	7,9	8,7	6,8

Дослідженнями встановлено (табл.1), що за 175 днів основного періоду дослідю середньодобові прирости бугайців 111-дослідної групи склали 942,8 г, що на 111,4 г (13,4%) більше від ровесників другої групи, які були безприв'язно в приміщенні. Бугайці першої групи, які знаходились в приміщенні при стійловому утриманні, енергія росту становила 861,1г, що на 81,1 г (9,4%) менше від ровесників, які знаходилися на кормовій площадці.

Дуже цікаві дані отримані в третій групі де бугайці знаходилися на кормовій площадці на вулиці, яким притаманна висока енергія росту, яка досягає живої маси 366,9 кг в 14-ти місячному віці при оплаті корму за 1 кг приросту 6,8 к. од., при безприв'язному утриманні на кормовій площадці.

Приведені дослідження свідчать, що за весь дослідний період науково-господарського дослідю бугайці м'ясного напрямку продуктивності мали високу потенційну енергію росту за весь основний період вирощування в умовах передгірської зони Буковини.

Таким чином, в результаті досліджень запропоновано безприв'язну технологію утримання симентальської м'ясної худоби, яка забезпечує високі

середньодобові прирости живої маси бугайців до - 942,2 г за добу, яка дозволяє отримувати дешеву яловичину в умовах передгірної зони Карпат.

Економічна ефективність отриманих у ході дослідження результатів основного періоду досліду наведено в таблиці 2.

Встановлено (табл. 2), що кращі економічні показники отримано в ІІ і ІІІ дослідних групах, в яких затрати кормів на 1 ц приросту живої маси склали 8,7 і 6,8 ц. к. од., собівартість приросту живої маси 1 голови за період вирощування дорівнювала 1170,0 і 1250,5 грн. Чистий дохід на 1 голову в цих групах був найстановив 4231,5 і 5465,5 грн. В результаті рентабельність вирощування склала відповідно 7,8 % і 8,1 %.

Дещо нижчі економічні показники отримано при вирощуванні бугайців І-дослідної групи. Так, витрати кормів на 1 ц приросту живої маси 1 голови становили 8,02 ц. к.од., а собівартість 1 ц приросту живої маси 1110,0 грн., при чистому прибутку на 1 ц живої маси 4475,9 грн. з рентабельністю 8,02 %.

2. Економічна ефективність вирощування бугайців

Показники	Групи тварин		
	І – Дослідна	ІІ – Дослідна	ІІІ – Дослідна
1	2	3	4
Середня жива маса 1 голови на кінець досліду, кг	124	160	193
Загальний приріст живої маси 1 голови за період вирощування, кг	150,7	145,5	181,5
Середньодобовий приріст живої маси, г	861,1	831,4	942,8
Затрати кормів на 1 ц приросту живої маси, ц. к. од.	7,9	8,7	6,8
Собівартість 1 ц приросту живої маси, грн.	1110,0	1170,0	1250,0
Виручка за період досліду, грн.	5575,9	5383,5	6715,5
Чистий прибуток на 1 ц живої маси, грн.	4475,9	4213,5	5465,5
Рентабельність, %	8,02	7,8	8,1

Примітка: розрахунок проведено в цінах у 2017 році

Отримані результати свідчать про те, що проведена економічна ефективність інтенсивного вирощування бугайців м'ясного сименталу худоби нової генерації з досягненням добових приростів більше 831,4 і 942,8 грамів

збільшує рентабельність до 7,8 – 8,1 %, що забезпечує розроблену інтенсивну технологію виробництва яловичини перспективною в умовах передгір'я Карпат.

Отже запровадження нова безприв'язна технологія виробництва дешевої яловичини з використанням максимально культурних пасовищ в племзаводі “Чернівецький”, забезпечує одержання гарних високих економічних показників в умовах Карпатському регіоні України.

Висновки. 1. Для збільшення виробництва дешевої, високоякісної та молоді яловичини для передгірної зони Карпатського регіону Буковини, доцільно використовувати м'ясних сименталів нової генерації.

1. Встановлено, що бугайці нового типу створеної української симентальської м'ясної породи комолого типу, при вирощуванні в літку на кормовій площадці з використанням різних технологій утримання, що забезпечують середньодобові прирости живої маси більше на – 13,3% від ровесників, які знаходяться в приміщенні на безприв'язі.

2. Установлено, що в умовах Карпатського регіону Чернівецької області бугайці м'ясного комолого сименталу, які забезпечують середньодобові прирости на рівні 942,8г за літній період вирощування до живої маси 366,9 кг, приросту у 15-ми місячному віці.

Література:

1. Буркат В.П., Сахацький П.С. Використання пасовищ, м'ясне скотарство. //Тваринництво України. 1997.-№ 6 .-С.2-4.

2. Бащенко М. Формування стад м'ясної худоби. //Тваринництво України. 1999.-№5-6 .-С.11-13.

3. Зубець М.В., Богданов Г.О., Кандиба В.М. Теоретичні основи формування м'ясної продуктивності великої рогатої худоби і обґрунтування природних технологій інтенсивного виробництва яловичини // Наук. Вісн. Львів. Нац. Академії вет. медицини імені С.Г. Гжицького.-2005.-Т.7.-Ч.2.-С. 115-131.

4. Зось-Кіор М.В. Економічна ефективність вирощування бичків на м'ясо при різних способах утримання //Сталість, екологізація і ефективність

сільськогосподарського виробництва в умовах аграрної реформи: Матеріали Міжнародної наук.- практ. конф. студ. і молодих учених, Харків, 2-3 жовтня 2002 р. /Харк. нац. аграр. ун-т. - Харків, 2002. – С. 9-10.

5. Зось-Кіор М.В. Нові технології виробництва і реалізації яловичини //Збірник наукових праць ЛДАУ. Економічні науки.–Луганськ,2000.-№8. - С.107-110.

6. Козир В.С. Формування м'ясної продуктивності великої рогатої худоби. – К.: Урожай, 1992. – 126 с

7. Калинка А.К., Шпак Л.В. Эффективность выпасания мясного скота в предгорье Карпат // Зоотехния. – 2005. – № 5. – С.9-10.

8. Калинка А.К., Щербатюк М.А., Вихристюк М.А. М'ясне скотарство стає прибутковішим. // Пропозиція. № 4 – 2005. – С. 120 –121.

9. Калинка А.К. Інтенсивне вирощування ремонтних бугайців симентальської м'ясної породи американської селекції в умовах передгір'я Карпат // Тваринництво України. – 2003. – № 11. – С.19-20.

10. Надворняк Я.М. Підвищення економічної ефективності виробництва м'яса великої рогатої худоби в Прикарпатті // економіка АПК.- 2006.-№ 2.- С.45-48.

11. Наумов Ю.Ф., Германенко О.М., Зось-Кіор М. В. Сучасний стан і перспективи виробництва та реалізації яловичини в Луганській області //Науково- технічний бюлетень Інституту тваринництва УААН. – Харків,2002.- № 81. - С. 92-98.

12. Хафизов Р., Хусанпов М. Откорм чистопородных и помесных бычков //Молочне и мясне скотоводство. 1991.-ч.6.-С.16-17.

13. Цвігун А.Т., Повозніков М.Т., Блюсюк С.М., Кураш В.Г., Зубець М.В., Богданов Г.О. та ін. Норми і раціони годівлі молодняка великої рогатої худоби м'ясних порід та типів. –Кам'янець-Подільськ: Абетка, 2001.- 48 с.

14. Чигринов Е.И., Юрченко С.Т., Прудников В.Т., Муравьев Л.Ф. и др. Методики опытов по технологии мясного скотоводства (методические рекомендации). – Харьков, 1998. – 38 с.

15. Чигринов Є.І., Маменко О.М., Прудніков В.Т. та ін. Методичні основи досліджень по технології м'ясного скотарства. Методичні рекомендації. – Харків: ІТ УААН, 1998. – 60 с.

УДК 338

8. Економічні науки

НОВІ ФОРМИ ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ В ІНДУСТРІЇ ХАРЧУВАННЯ В
УКРАЇНІ

Капітан І.М.

студентка 3 курсу, спец. «Економіка підприємства»

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

У співавторстві з к.е.н., доцентом кафедри економіки підприємства та управління персоналом Сибіркою Л.Д., к.е.н., асистентом кафедри економіки підприємства та управління персоналом Тодорюком С.І.

Розвинене ресторанне господарство є прибутковим сектором економіки країни, який, окрім обслуговування різних контингентів споживачів та надання їм послуг у сфері харчування, вигідно позиціонує країну на міжнародному ринку. Розвинена сфера послуг, складовою якої є ресторанне господарство, є ознакою належного соціально-економічного рівня країни, прогресивної структури її господарства.

Трансформації, які відбулися у світовій економіці протягом останніх десятиріч, спричинили істотні зміни в ресторанному господарстві. У сучасних умовах ресторанний бізнес є прибутковим видом економічної діяльності, якому притаманні високі рівні ліквідності капіталу та конкурентності. Окрім цього, впродовж останніх років спостерігається зростання ролі закладів ресторанного господарства у туристичному секторі економіки. З огляду на це, дослідження сучасного стану та перспектив розвитку ресторанного господарства у регіонах України та Польщі є актуальними і мають вагоме практичне значення.

В Україні сукупність усіх закладів громадського харчування прийнято об'єднувати поняттям "ресторанне господарство". У загальному розумінні ресторанне господарство – це галузь національного господарства, основу якої

становлять підприємства, що характеризуються єдністю форм, організації виробництва й обслуговування споживачів, які розрізняються за типами та спеціалізацією [1].

Основним критерієм вибору закладу споживачами все частіше стає якість кухні, а тенденція «демократизації» призвела до появи ресторанів із красивим інтер'єром, меблями та посудом, але з досить доступними цінами. Найбільш затребуваними є заклади у середньому та низькому ціновому сегменті, які пропонують страви української кухні. Активно розвиваються також заклади з італійською (піццерії) та японською кухнею, які є особливо популярними серед молоді, кав'ярні (зернова кава практично витіснила розчинну), кондитерські, булочні, паби (з власними міні-пивоварнями), фаст-фуди і стріт-фуди.

У теперішній час можна прослідкувати існування різноманітних концепцій організації ресторанного бізнесу на локальному ринку, що забезпечує, з одного боку, підтримку одне одному, а з іншого - створює конкурентне середовище, яке сприяє підвищенню рівня якості, залученню більшої кількості споживачів і, як результат, збільшенню прибутку.[2]

За даними компанії «Ресторанний консалтинг» загальний обсяг ринку закладів громадського харчування в Україні за останні роки збільшився з 12,3 млрд. до 28,4 млрд. грн. В той же час, кількість закладів в Україні поки що недостатня - на одне місце в ресторані припадає 35 чол. (в країнах Європи та США - 7-8 чол.) [3].

Останнім часом в Україні з'явилися так звані вільні або креативні простори, які часто називають себе «коворкінгами», «некафе» або «smart cafe». Основна концепція таких закладів - безкоштовно все, крім часу. Ці заклади працюють за системою «все включено» (відвідувач платить не за їжу та напої, а за час) і являють собою нерухомість нового формату, яка спеціально пристосована для фрілансерів, стартаперів, ІТ-підприємців та маркетологів.

Найбільш відомими креативними просторами в Києві є: «Часопис», «БеседниZza», «Циферблат», «BIBLIOTECH», «Freud House», «12», «Kyivworking», «Work-and-Roll»[4].

З появою в Україні традиції повноцінного сімейного відпочинку почали активно розвиватися заміські ресторани, особливо на ключових трасах. Формат заміських ресторанів передбачає: ресторан, готель на 15-25 номерів (одна будівля або будиночки), мангал, дитячий майданчик, звіринець, басейн, автостоянка.

Усе більшої популярності у великих містах набуває мода снідати у ресторанах, а тому деякі заклади починають свою роботу з 6-7 години ранку. Пропонуються як окремі страви, так і комплексні сніданки в українському, французькому, англійському, німецькому, італійському та американському варіантах.

Вже не перше десятиліття в Україні розвивається культура їжі на вулицях. Цей ринок щороку зростає в середньому на 20-30%. Експерти оцінюють його ємність у понад 2 млрд. дол. Так званий стріт-фуд в Україні представляють близько 20 крупних мережевих і сотні дрібних локальних компаній. Сьогодні цей сектор ринку демонструє різноманітність закладів (кіоски, мобільні кав'ярні та піцерії тощо), нові тематичні концепції, кулінарне різноманіття, різні цінові рівні, а також -стремління до якісної, здорової, збалансованої їжі і постійне збільшення асортименту продукції (свіжі соки, натуральна кава, млинці, салати, сендвічі, піцца, солодоші [5].

Для утримання постійних відвідувачів та залучення нових в умовах жорсткої конкуренції використовуються інноваційні підходи як в організації обслуговування клієнтів, приготуванні їжі, так і в маркетингу. Саме сервіс, оперативний зв'язок, оптимізація відвідуваності, онлайн замовлення, доставка додому, бізнес-інструменти лояльності, розвиток у соціальних мережах та адаптація мобільних гаджетів являються сьогодні основним фактором успішних концепцій.

За даними розробників проекту «100 кращих ресторанів України», який, використовуючи технологію Mystery Guest, щороку визначає найкращі заклади країни за результатами реального тестування – 60% кращих ресторанів розташовуються в Києві [6].

Епіцентром розвитку ресторанного бізнесу є Львів – місто, яке має старовинні ресторани традиції (закладів, які були створені у XVIII-XIX ст. та працюють зараз, налічується близько 20).

Саме у Львові у 2007 р. була заснована сучасна мережа концептуальних ресторанів «Локаль» з не менш відомою назвою «!ФЕСТ». Першими ресторанами мережі стали «Мазох-café» і «Криївка» (займає одне з перших місць за кількістю відвідувачів в Європі). Кожен заклад унікальний за своєю кухнею, оформленням меню, назвами страв, інтер'єром, анімаційним обслуговуванням, звуковим супроводом, тематичними атрибутами і сувенірами, подарунками для клієнтів, ціновою політикою, фірмовим одягом, зовнішнім виглядом і поведінкою офіціантів, незвичним прийомом відвідувачів та цікавим способом замовлення страв.

Отже, однією із стійких тенденцій розвитку ресторанного бізнесу України сьогодні є саме брендований формат торгівлі У зв'язку із посиленням конкуренції з'явилося поняття концептуального ресторану – закладу, в якому все підпорядковане одній спільній ідеї, яка пронизує все, що стосується бренду. Особливо це помітно у мережевих проектах, де спільні стилістичні рішення в дизайні рестораних залів, оформленні меню, фірмового одягу персоналу дають відвідувачу чіткий сигнал, який сприяє ідентифікації проекту. Однак, можливість бути концептуальним рестораном - це не привілей лише мережевих проектів. Навіть відособлена одиниця ресторанного бізнесу здатна заслужити подібне звання, якщо їй вдасться чітко сформулювати і цілеспрямовано дотримуватися цілісності ідеї і донести цю ідею своїм клієнтам.

Література:

1. Організація послуг харчування. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://generation.at.ua/load/knigi/organizacija_poslu.

2. Шталь Т. В. Сучасний стан та тенденції розвитку ресторанного господарства України та Харківського регіону / Т. В. Шталь, О. В. Кот, А. С. Дядін. // Вісник Львівської комерційної академії. – 2011. – С.137–141.

3. Количество ресторанов растет // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.kiev-rus.org/?p=944>

4. Малиновська О. Ю. Сучасні тенденції розвитку ресторанного бізнесу в Україні / О. Ю. Малиновська. // Географія та туризм.. – 2014. – С.125–131.

5. Замрий Т. Что украинцы едят на ходу - тенденции стрит-фуда // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://horeca.ua/articles/la-pizza-espresso3/>.

6. О Компании Fast Food Systems // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.nbs.com.ua/about/clients/about-ffs.html>.

УДК 338

8. Економічні науки

РОЗВИТОК МАЛОГО БІЗНЕСУ НА ОСНОВІ СИСТЕМИ
ФРАНЧАЙЗИНГУ

Капітан І.М.

студентка 3 курсу, спец. «Економіка підприємства»

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Науковий керівник: Кутаренко Н.Я

кандидат економічних наук, асистент кафедри економіки підприємства

та управління персоналом

Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича

Кризовий стан економіки України знижує рівень інвестиційної привабливості країни. Такі складні умови сьогодення спричинюють закриття значної кількості як вітчизняних, так і іноземних підприємств через зниження їхньої платоспроможності та рентабельності. І, в порівнянні з великими підприємствами, представники малого бізнесу не витримують конкуренції та виходять з ринку. Враховуючи дану ситуацію, підприємства малого бізнесу

зможуть розвиватися лише завдяки пошуку та імплементації дієвих та перевірених закордонною практикою форм ведення бізнесу. Однією із можливостей для суб'єктів малого підприємництва є використання такого виду господарської інтеграції між великими та малими компаніями як франчайзинг.

Франчайзинг – це спосіб здійснення підприємницької діяльності, спосіб кооперування, при якому франчайзер (продавець) за відповідну плату передає франчайзі (покупцю) право на використання своєї торгової марки, свого ноу-хау і надає останньому постійну допомогу. Франчайзі та франчайзер діють майже як вертикально інтегрована фірма, оскільки обидві сторони взаємозв'язані і взаємодіють у виробництві, продажу чи наданні послуг своїм споживачам. В обмін за ліцензію (франшизу) та допомогу франчайзі, як правило, виплачує початковий внесок, з наступним регулярним внесенням певних сум, визначених у відсотках від обсягу продаж (роялті) [1].

Завдяки роботі на основі франшизи, компанія-франчайзі має змогу знизити фінансовий ризик порівняно з іншими підприємствами, тому що інвестиційні витрати нижче, а норма прибутку вище. Робота за перевіреною бізнес-концепцією надає можливість уникнути непотрібні спроби та помилки у період запуску та експлуатації нового бізнесу та розпочати свою діяльність вже маючи певний імідж. А також, не піклуватися про створення системи збуту та закупівель, оскільки франчайзі має просто перейняти систему закупівель, зберігання та транспортування відповідно до умов франшизи із великим підприємством [2].

Як і будь-який інший спосіб ведення бізнесу франчайзинг має свої переваги і недоліки. Існує ряд стандартних переваг франчайзингу, в порівнянні з відкриттям справи самостійно, «з нуля»:

- по-перше, це первісна оцінка місця розташування, передбачуваної ефективності бізнесу, тобто те, що найчастіше і є причиною краху більшості нових ідей. Для оцінки ефективності того чи іншого бізнесу потрібні дані, якими «новачок» ще не має і буде свої прогнози на припущеннях;

- по-друге, франчайзер має можливість реально оцінити життєздатність того чи іншого проекту, ґрунтуючись на даних аналогічних вже реалізованих проєктів, тобто похибка розрахунків знижується в рази. Величезною перевагою для «новачка» буде готова ніша і можливість працювати під відомим ім'ям. Адже франшиза – це доступ до розроблених і випробуваних методів ведення бізнесу і можливість бути частиною рекламної та маркетингової стратегії високого рівня.

- по-третє, франчайзі набуває не тільки первісну допомогу при відкритті бізнесу, майже завжди франчайзери ведуть систематичну підтримку зі свого боку, надають відпрацьовані системи адаптації до нововведень і поліпшень;

- по-четверте, франчайзі, діючи під відомою торговою маркою, легше отримують доступ до пільгових позик, страхування, оренду, пріоритетним місцям в торгових центрах і т.п. Будь-які девелопери воліють працювати з великими впізнаваними брендами, а фінансові організації готові надавати спеціальні умови великим мережам [1].

Тобто ключовими перевагами для франчайзі, якими зазвичай і виступають малі підприємства, являються: використання на законній основі відомого бренду; постійна різностороння підтримка; економія засобів і часу на рекламі, навчанні персоналу, технології ведення бізнесу, розробці та реєстрації власного торгового знаку, пошуку партнерів; часто відкритий доступ до кредитних ресурсів; певна захищеність від конкурентів; високий імідж; зменшення ризиків; швидкий та ефективний початок бізнесу.

В Україні франчайзинг почав розвивається з початку 90-х років ХХ ст. Першими в Україну прийшли франчайзери зі світовими брендами: «Coca-Cola», «Macdonalds», «Kodak Express» та ін. Франчайзери-іноземці працюють в Україні за двома схемами: за першою – головна компанія знаходиться за кордоном, а в Україні працює її спеціальний представник («Sela»); за другою – іноземна компанія продає генеральну франшизу місцевій українській компанії, яка реалізує франшизу на території України, організує мережу, навчання, контролює роботу та отримує роялті («Kodak»).

Сьогодні у більшості країн світу франчайзинг досягнув значного розвитку. У США – 40%, в Євросоюзі – до 60%, в Японії – до 70% товарообігу забезпечує франчайзинг [4].

В підприємстві франчайзинг використовується наступним чином: США – 80%, Європа – 67%, Україна – 23%.

Найбільше франчайзинг набув популярності за такими видами економічної діяльності, як готельно-ресторанна справа, туристичний бізнес, торгівля, ІТ-послуги, консалтингові послуги, побутові послуги, будівельна та реінжинірингова діяльність. Франчайзинг у світі найбільш поширений в таких сферах економіки (за даними FRANDATA Corporation): фаст-фуд – 20 %, роздрібна торгівля – 15 %, сфера послуг - близько 12 %, автомобільні перевезення та обслуговування – 8 %, будівництво – 7 % [2].

Україна має великий ринок, обсяг якого становить 45 млн.чол., та значний потенціал зростання. Франчайзинг – затребувана модель торгівлі, що міцно закріпилась в Україні. На сьогодні в Україні функціонують 565 Франчайзерів, 431 з яких - це солідні компанії, що активно розвиваються.

Навіть коли в 2014 р. кількість Франчайзерів (власників бізнесу) скоротилася, в рядах Франчайзі (інвесторів) продовжувалося зростання. Франчайзинг розглядається як надійний спосіб зниження операційних ризиків і підвищення шансів виживання компаній в довгостроковій перспективі, оскільки через п'ять років роботи з українського ринку йдуть всього лише 8% франчайзингових компаній.

На кінець 2016 р. на ринку франшиз домінують вітчизняні франшизи. Українські франшизи контролюють 66% ринку. Решта 34% контролюють закордонні франшизи - переважно компанії із Західної та Східної Європи, Китаю, Росії та США [2].

В Україні стримування розвитку франчайзингу відбувається насамперед у правовій сфері. Вони, ці проблеми, пов'язані з практично повною відсутністю правового забезпечення франчайзингу в Україні. Все це ускладнює використання франчайзингу у вітчизняній економіці. Підвищення ефективності

та розвиток франчайзингу в Україні вимагає внесення змін до законодавства, які допоможуть досягти наступних цілей:

- створення умов для реальної конкуренції франчайзингових систем, що традиційно склались, механізмами реалізації товарів;
- забезпечення зручності застосування законодавчих актів для учасників франчайзингової системи;
- створення прозорості франчайзингової системи та її елементів для контролюючих органів [3, с. 64-65].

За даними компанії Franchise Group в структурі власності на бізнес в Україні франчайзингові об'єкти у роздрібній торгівлі становлять 42 %, у сфері споживчих послуг – 28 %, у громадському харчуванні та ресторанному бізнесі – 20 % [4].

Формування та подальший розвиток системи франчайзингу в Україні сприятиме вирішенню багатьох проблем становлення суб'єктів підприємництва. Зокрема, це залучення в мале підприємництво широкого кола нових підприємців-початківців.

Привабливість франчайзингу пояснюється його широким розвитком у світовій економіці, комплексним характером відносин, достатньо високим рівнем їх прозорості, а також перевагами взаємовигідних системних зв'язків, що забезпечують ефективний розподіл капіталовкладень, дозволяють створити широку систему збуту товарів і послуг, забезпечити можливість більш швидкого виходу на ринок з мінімальним ризиком. Таким чином, франчайзинг дає великі шанси на успіх, і тим самим стає популярнішим способом організації бізнесу в Україні і усьому світі.

Підсумовуючи вищезазначене, франчайзинг створює сприятливі умови для розвитку малого бізнесу в Україні. Це є сучасною та прогресивною організаційною формою ведення бізнесу, яка вважається досить ефективною і визнана однією з найоптимальніших видів господарської кооперації на світовому рівні.

Література:

1. Асоціація франчайзингу в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.franchising.org.ua
2. Офіційний сайт франчайзингової групи України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://franchisegroup.com.ua>
3. Данніков О.В. Проблеми побудови та функціонування франчайзингових систем в Україні/ О.В Данніков // Маркетинг в Україні. – 2008. – №5 (51). – С. 62-69.
4. Про франчайзинг [Електронний ресурс] //Електронні публікації Franchise Group. – 2015 рік. – Режим доступу: <http://franchisegroup.com.ua/about-company/franchising/>. — Назва з екрану.

УДК 336.71:005.

8.Економічні науки

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ

Михальчук Б.О.,

*студент факультету економіки
та управління Східноєвропейського національного
університету імені Лесі Українки*

м. Луцьк, Україна

Діяльність банківської системи України значно впливає на стабільність грошової системи, національної грошової одиниці та надійність банківських установ, що водночас визначає ефективність функціонування всієї національної економіки. У сучасній банківській практиці, діяльність будь якого успішного банку не можлива без використання передових науково-технологічних досягнень і розробок. Банківська інновація – це реалізований у формі нового банківського продукту або операції кінцевий результат інноваційної діяльності банку. Виникнення банківських інновацій обумовлене безперервним рухом підприємницької думки, прагненням обійти конкурентів, інформацією, що поступає, про банківські нововведення зарубіжних країн, а також періодично виникаючими кризами в банківській сфері (загальними або приватними), що є

стимул-реакцією до посилення фінансової думки в області інновацій, направленої на підвищення фінансової стійкості банку.

Різні аспекти банківської інноваційної діяльності досліджують у своїх працях такі вітчизняні науковці: Г. Башнянин, Д. Богиня, О. Босак, А. Гальчинський, В. Геєць, О. Гриценко, А. Даниленко, О. Дзюблюк, Я. Карпа, А. Кузнєцова, З. Луцишин, І. Лютий, В. Новицький О. Макара та ін. Однак недостатньо врахованими в теоретичних дослідженнях залишаються проблеми банківської діяльності у контексті інноваційного розвитку національної економіки.

Розвиток банківської системи, що забезпечує кредитний механізм у країні, пов'язаний із банківськими кризами, впливом політичної нестабільності, втратою довіри уряду, оскільки, незважаючи на нормативи НБУ, у тому числі й норматив достатності капіталу, власних коштів в українських банків небагато.

У контексті проблеми регулювання економіки важливе місце має бути відведено стимулюванню інвестиційної та інноваційної активності банківської системи всупереч кредитуванню торгово-посередницьких послуг підприємців. Варто балансувати інтереси держави, банків і їхніх клієнтів [4].

Механізм грошово-кредитного регулювання національної економіки має еволюціонувати у напрямках, які визначає інноваційний розвиток національної економіки. Закономірним має бути збільшення можливостей застосування дієвих методів грошово-кредитного регулювання і поступового наближення до рівня сучасних високорозвинутих економік [4].

На мою думку банківський інноваційний менеджмент – це ключовий фактор успішної діяльності банку. Варто згадати систему Приват24, яка є інноваційним надбанням Приватбанку. Після впровадження даної системи клієнтів у банку стало ще більше, а фінансові результати діяльності значно покращились.

Також я вважаю, що вивести банківську систему України з кризи можуть лише інновації та перезавантаження деяких видів діяльності. Інновації мають відбуватись у першу чергу в сфері інформаційних технологій та

обслуговування. Мають бути розроблені додатки, які дозволять управляти своєю кредитною історією, продивлятися транзакції, замовляти через банк товари та послуги його партнерів. Ці додатки мають бути абсолютно безкоштовними.

Інформаційна епоха вже настала і потребує від банків рішучих дій щодо вдосконалення їх інноваційної діяльності. Але ті банки, які на грані банкрутства (Промінвестбанк, Актабанк та інші) не зможуть витратити кошти на інновації, бо вони знаходяться під загрозою банкрутства. Саме тому питання впровадження інновацій стосується не всіх представників ринку банківських послуг, а лише тих, хто входить у ТОП-30 за обсягом активів.

Основні тенденції, що склались у інноваційному середовищі банків України наступні: створення нових банківських технологій відбувається дуже повільно; система менеджменту на більшості рівнів БСУ є неефективною, що впливає на впровадження інновацій; не виділяється достатня кількість коштів на розвиток інноваційного потенціалу; дуже повільно формується нова інноваційна модель розвитку банківської системи, що є наслідком переходу до домінування в банківській сфері таких елементів, як інформаційні та комунікаційні технології, зовнішній й внутрішній трансферт інновацій. [5]

Управління інноваційним розвитком банківської системи може здійснюватись на макрорівні (НБУ, органи державного управління) та на мікрорівні (комерційні банки).

На мікроекономічному рівні інновації виступають як матеріальна основа підвищення ефективності банківської діяльності – розроблення нових технологій і банківських продуктів на основі власних досліджень банків, підвищення якості та конкурентоспроможності банківських послуг, зниження витрат.

На макроекономічному рівні формується нова інноваційна модель розвитку банківської системи, що є наслідком переходу до домінування в банківській сфері таких елементів, як інформаційні та комунікаційні технології, зовнішній й внутрішній трансферт інновацій. НБУ та інші органи державного

управління підтримують створення сприятливих умов для формування інноваційної інфраструктури банківської системи. [6]

З метою забезпечення інноваційного розвитку доцільним є формування концепції управління інноваційним розвитком як на рівні окремих банків, так і на рівні НБУ. Оскільки реалізація концепції інноваційного розвитку залежить від здатності банків активно впроваджувати інноваційну політику, необхідно забезпечити високий рівень ефективності управління, контролю, управління ризиками, високу якість обслуговування клієнтів, високий рівень розвитку інфраструктури та інформаційного потенціалу.

Література:

1. Босак О.В. Інноваційна діяльність як основний чинник підвищення конкурентоспроможності банку // Науковий вісник НЛТУ України. – 2009. – № 19. – С. 131-134.

2. Кузнєцова А.Я., Карпа Я.Т. Банківський сектор України як джерело фінансування інвестиційно-інноваційної діяльності // Вісник НБУ. – 2004. – № 1 (95). – С. 60-63.

3. Лютий І.О., Солодка О.О. Банківський маркетинг: Навч. посіб. – К.: Знання, 2006. – 395 с. – (Вища освіта ХХІ століття).

4. Макара О. В. Механізм грошово-кредитного регулювання економіки / О. В. Макара // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. № 4 (59). – 2014. – С. 37–42

5. Степаненко О.П. Ситуаційний аналіз і розроблення сценаріїв розвитку банківської системи // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. Посткризовий розвиток фінансової системи України: проблеми та перспективи: Збірник наук. праць / НАН України. Ін-т регіональних досліджень; відп. ред. Є.І. Бойко. – Вип. 1. – Львів, 2010. – С. 290–299.

6. Школьник І.О. Фінансовий ринок України: сучасний стан та стратегія розвитку: Монографія. – Суми: Мрія, УАБС НБУ, 2008. – 348 с.

ОСНОВНІ АСПЕКТИ МЕТОДИКИ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО
КОНТРОЛЮ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ НА ПРИКЛАДІ КЗ
«РЕГІОНАЛЬНИЙ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМП'ЮТЕРНИЙ ЦЕНТР» РОР

Мосійчук І. Б.,

студентка спеціальності «Облік і аудит»

Національний університет водного господарства

та природокористування, м. Рівне, Україна

Науковий керівник: Позняковська Н. М.,

кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і аудиту

Національний університет водного господарства

та природокористування, м. Рівне, Україна

З розвитком ринкових перетворень проблема організації контролю поточних зобов'язань стає дуже важливою, адже вони виступають джерелами формування активів та здійснюють суттєвий вплив на платоспроможність і фінансову стійкість суб'єктів господарювання. Нині процес формування чіткої методики контролю поточних зобов'язань значно ускладнюється, що зумовлено непостійністю і складністю сучасного законодавства. Зокрема, особливо мінливим є законодавство в сфері оподаткування.

Сьогодні податкова система перебуває на етапі суттєвого реформування. Зокрема, відповідно до Закону України № 1797 від 21.12.2016 р., уже з 1 січня 2017 року до податкового законодавства знову внесено значний обсяг змін, основними з яких є наступні: скориговано механізм спрощеної системи оподаткування, внесено важливі зміни до порядку адміністрування податку на додану вартість, збільшено ставки рентної плати, внесено зміни в механізм оподаткування доходів фізичних осіб. Згідно із Законом №1791 від 20.12.2016 внесено коригування до порядку адміністрування єдиного податку, змінено критерії, за якими особа не зможе стати платником єдиного податку. Також з 3

квітня поточного року відкрито доступ до електронного реєстру відшкодування ПДВ, функціонування якого здійснюється відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 25.01.2017 № 26. Враховуючи те, що вітчизняна податкова система перебуває на етапі постійного реформування, постає гостра необхідність формування актуальної методики фінансового контролю поточних зобов'язань відповідно до сучасних умов господарської діяльності підприємств.

Якісна методика фінансового контролю поточних зобов'язань є важливим та необхідним елементом функціонування суб'єктів господарювання, яка забезпечує підвищення результативності їх фінансово-господарської діяльності.

Основою ефективного проведення фінансового контролю є організаційні моделі контролю, які включають: об'єкти (завдання) контролю, джерела контролю, методи контролю, форми узагальнення результатів контролю.

Отже, формування методики контролю поточних зобов'язань, перш за все, передбачає визначення його об'єктів (завдань), які є наступними:

1) перевірка реальності існування поточних зобов'язань на визначену дату та їх належності суб'єкту господарювання;

2) встановлення законності і доцільності проведення операцій з поточними зобов'язаннями, перевірка їх своєчасності та повноти відображення;

3) перевірка правильності складання первинної документації по господарських операціях, що стосуються поточних зобов'язань;

4) оцінка стану синтетичного та аналітичного обліку поточних зобов'язань;

5) перевірка якості відображення господарських операцій у облікових регістрах;

6) перевірка дотримання податкового законодавства по операціях, що пов'язані із розрахунками з постачальниками, з бюджетом, з оплати праці, з соціального страхування, при нарахуванні та утриманні податків й платежів;

7) перевірка правильності документального оформлення операцій з поточними зобов'язаннями та достовірності подання інформації про поточні зобов'язання в бухгалтерському обліку і звітності.

Важливою складовою організаційної моделі є джерела контролю, які забезпечують результативність фінансового контролю. Розрізняють нормативні та облікові джерела контролю (табл. 1).

Таблиця 1

Основні джерела фінансового контролю поточних зобов'язань

Джерела контролю
Нормативні
<p>Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2017 році» від 20.12.2016 № 1791-VIII Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо покращення інвестиційного клімату в Україні» від 21.12.2016 № 1797-VIII Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996- XIV Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку ведення Реєстру заяв про повернення суми бюджетного відшкодування податку на додану вартість» від 25.01.2017 № 26 НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013 № 73 П(С)БО 11 «Зобов'язання» від 31.01.2000 № 20 П(С)БО 16 «Витрати» від 31.12.1999 № 318 П(С)БО 17 «Податок на прибуток» від 28.12.2000 № 353</p>
Облікові
<p>Первинні документи: банківські виписки; платіжні доручення; прибуткові і видаткові касові ордери; накладні; договори купівлі-продажу; рахунки; табелі; акти виконаних робіт; податкові накладні; відомості нарахування заробітної плати; відомості виплати заробітної плати; форма П-1; форма П-2; форма П-3; форма П-4; форма П-5; форма П-7.</p> <p>Регістри: матеріальні звіти; журнали-ордери; касова книга; за автоматизованої форми обліку: оборотно-сальдова відомість за рахунками 6 класу, аналіз і картка рахунків 6 класу.</p> <p>Звітність: форми № 1-5; форма № 1-м; форма 2-м; Податкова декларація з плати за землю (земельний податок та/або орендна плата за земельні ділянки державної або комунальної власності); Податкова декларація з податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки; Податкова декларація з податку на додану вартість; Податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податку, і сум утриманого з них податку (форма № 1 ДФ).</p>

Формування організаційної моделі фінансового контролю поточних зобов'язань, оскільки забезпечує якісне його виконання.

У зв'язку з прийняттям Законів України № 1791-VIII [1] і № 1797-VIII [2] у податковому законодавстві відбулися важливі реформи, тому окремої уваги потребує вивчення питання розрахунків за податками і платежами на тлі останніх нововведень. Відповідно, доцільно зупинитися саме на організації контролю за податками і платежами.

Методика безпосереднього проведення фінансового контролю поточної заборгованості за розрахунками з бюджетом передбачає декілька етапів.

Перш за все, необхідно виконати формальну перевірку. Під час її проведення потрібно візуально перевірити правильність заповнення усіх реквізитів документу, які забезпечують його юридичну силу.

Наступним кроком є виконання арифметичної перевірки. Її суть полягає у підтвердженні арифметичної точності сум у податкових деклараціях, реєстрах синтетичного та аналітичного обліку по рахунках 6 класу, та інших документах, що підлягають контролю.

Далі необхідно провести перевірку за змістом. Вона дозволяє встановити законність і доцільність господарських операцій по нарахуванню податків та їх відображенню в обліку та звітності, а також дає змогу перевірити правильність відображення операцій на рахунках бухгалтерського обліку.

Заключним етапом є зустрічна перевірка, яка необхідна при проведенні фінансового контролю розрахунків з бюджетом, оскільки дає змогу підтвердити точність наведених даних, а також встановити факти порушень. Далі доцільно навести відомість результатів зустрічної перевірки одного з податків (табл. 2).

Зустрічна перевірка, згідно з наведеним прикладом, дає змогу перевірити суму нарахування податку, відображення його в обліку, зазначення у податковій звітності та перерахування до бюджету.

За результатами фінансового контролю розрахунків з бюджетом надаються рекомендації, тому організація контролю зобов'язань є необхідним елементом системи управління підприємством.

Відомість результатів зустрічної перевірки Податкової декларація з податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки за 2016 рік КЗ «Регіональний інформаційно-комп'ютерний центр» РОР

Документ для перевірки	Показник, що перевіряється	Значення, грн.	Документ зустрічної перевірки	Показник	Значення, грн.	Відхилення
1	2	3	4	5	6	7
Податкова декларація з податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки за 2016 рік	Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки	1. Річна сума 2111.10	Бухгалтерська довідка	Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки за 1 кв. 2016 р.	527.78	-
		2. I квартал 527.78	Картка рахунку 6418 за березень 2016 року	Податок на нерухоме майно за 1 кв. 2016 р.	527.78	-
		3. II квартал 527.78		Податок на нерухоме майно	527.78	-
		4. III квартал 527.78	Платіжне доручення № 1228	Податок на нерухоме майно (нежитлова нерухомість) за 1-й квартал 2016 р.	527.78	-
		5. IV квартал 527.76				

У контексті постійних змін законодавства відсутня якісна методика фінансового контролю поточних зобов'язань. З метою чіткого ведення фінансово-господарської діяльності підприємства важливо періодично удосконалювати методику контролю у відповідності до актуальних нормативно-правових актів.

Література:

1. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2017 році: Закон України від 20.12.2016 № 1791-VIII/ [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua>

2. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо покращення інвестиційного клімату в Україні: Закон України від 21.12.2016 № 1797-VIII (з чинними змінами та доповненнями) / [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.

УДК 657

8. Економічні науки

АНАЛІЗ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВ

Мулик Т.О.,

к.е.н., доцент

Самійленко А.В.,

магістр факультету обліку та аудиту

Вінницький національний аграрний університет

м. Вінниця, Україна

Аналіз власного капіталу займає вагомe місце в системі аналітичного забезпечення процесу управління, оскільки ефективне управління власним капіталом неможливе без детального аналізу його формування та використання. З цією метою науковцями розроблено методику проведення аналізу власного капіталу та систему аналітичних показників. Разом з тим, подальшого дослідження та розвитку вимагають методики аналізу, які враховували б специфічні особливості окремих складових власного капіталу.

При проведенні аналізу власного капіталу, як правило, досліджують (рис. 1). Вважаємо, що при аналізі джерел формування майна підприємства повинні бути розглянуті абсолютні і відносні зміни у власних і позикових коштах підприємства.

Етапи аналізу власного капіталу

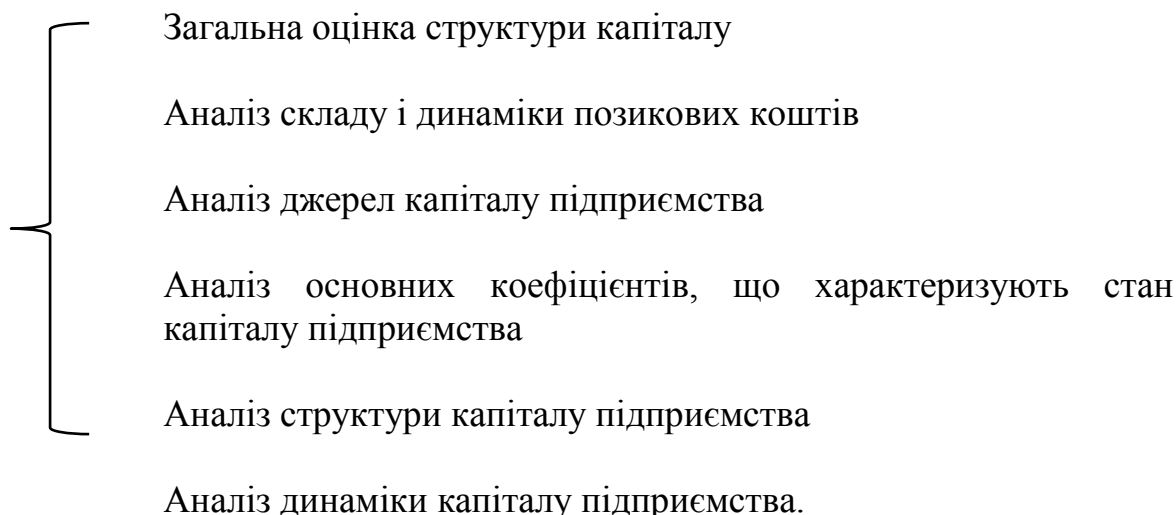

Рис. 1. Етапи аналізу власного капіталу

При цьому необхідно дослідити та визначити: які кошти (власні чи позикові) є основним джерелом формування сукупних активів підприємства; як змінюється власний капітал (фактичний, за мінусом збитків і заборгованості засновників) і його частка у балансі підприємства за період, що аналізується; як змінилася частка позикових засобів у сукупних джерелах утворення активів; про що може свідчити скорочення (збільшення) величини резервів, фондів і прибутку підприємства; як за аналізований період змінилася структура власного капіталу, на які складові припадала найбільша питома вага; які зобов'язання переважають у структурі позикового капіталу (довгострокові чи короткострокові); як змінилися довгострокові зобов'язання за аналізований період; які зобов'язання переважають у структурі комерційної кредиторської заборгованості на початок і на кінець аналізованого періоду; як змінилися за аналізований період короткострокові зобов'язання перед бюджетом, перед постачальниками і підрядниками, з оплати праці, зі страхування, з векселів виданих, із внутрішніх розрахунків, з одержаних авансів; які види короткострокової заборгованості в аналізованому періоді характеризуються найбільшими темпами росту; тощо.

Для аналізу капіталу підприємства можуть застосовуватися фінансові коефіцієнти, які належать до таких груп коефіцієнтів:

фінансової стійкості:

- коефіцієнта фінансової незалежності (автономії);
- коефіцієнта концентрації позикового капіталу;
- коефіцієнта фінансування;
- коефіцієнта фінансового левериджу.

ділової активності (оборотності):

- коефіцієнта оборотності власного капіталу;

рентабельності:

- коефіцієнта рентабельності власного капіталу.

Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії) розраховується як відношення власного капіталу підприємства до підсумку балансу підприємства і показує питому вагу власного капіталу в загальній сумі засобів, авансованих у його діяльність. Частина власного капіталу в загальній сумі фінансових ресурсів повинна бути не меншою 50%, тобто коефіцієнт незалежності $\geq 0,5$.

Коефіцієнт концентрації позикового капіталу - розраховується як відношення позикового капіталу підприємства до підсумку балансу підприємства і показує питому позикового капіталу в загальній сумі засобів, авансованих у його діяльність.

Коефіцієнт фінансування розраховується як співвідношення залучених та власних засобів і характеризує залежність підприємства від залучених засобів. Коефіцієнт фінансування повинен бути меншим 1,0.

Коефіцієнт фінансового левериджу розраховується як співвідношення довгострокового позикового капіталу і власного капіталу. Він характеризує залежність підприємства від довгострокових зобов'язань.

Коефіцієнт відношення основних засобів до власних коштів. Характеризує наскільки основні засоби забезпечені власними джерелами фінансування.

Коефіцієнт структури позикового капіталу – розраховується як відношення короткострокових зобов'язань до всього позикового капіталу. Характеризує частку короткострокових зобов'язань у структурі позикового

капіталу.

Коефіцієнт оборотності власного капіталу розраховується як відношення чистої виручки від реалізації продукції (робіт, послуг) до середньорічної величини власного капіталу підприємства і показує ефективність використання власного капіталу підприємства.

Рентабельність власного капіталу розраховується як відношення чистого прибутку підприємства до середньорічної вартості власного капіталу і характеризує ефективність вкладення коштів до даного підприємства.

Самойлова Т. А. вважає, що відомо безліч коефіцієнтів для аналізу капіталу, тому для зручності автор їх розділяє їх на кілька груп: - коефіцієнти оцінки руху капіталу підприємства;- коефіцієнти ділової активності; - коефіцієнти структури капіталу; - коефіцієнти рентабельності та ін. [1]

Отже, власний капітал для підприємств є ключовим елементом, без якого неможливе їх подальше функціонування. Важливо проводити аналіз власного капіталу, враховуючи специфічні особливості окремих його складових, що мають місце на аналізованому підприємстві. Завдяки аналізу можна оцінити склад та структуру власного капіталу, його динаміку, джерела формування капіталу та оцінити різні коефіцієнти, які свідчатимуть про рівень використання власного капіталу на підприємстві.

Література:

1. Самойлова Т. А. Аналіз ефективності використання власного і позикового капіталу підприємства / Т. А. Самойлова // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://repository.vsau.org/getfile/6272.pdf>

АНАЛІЗ ПІДПРИЄМНИЦТВА ЯК НАЙВАЖЛИВІШОЇ ФУНКЦІЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ДИНАМІКИ

Павенко Н. В.

Викладач,

Слов'янський багатoproфільний регіональний центр професійної освіти

імені П.Ф. Кривоноса

м. Слов'янськ, Україна

Аналіз економічної літератури вказує на те, що сутність підприємництва прийнято визначати як діяльність, спрямовану на отримання прибутку; ініціативну діяльність підприємців щодо виробництва товарів і послуг, результатом якої є прибуток; процес організації і здійснення діяльності в умовах ринку [1].

У той же час розгляд підприємництва як певного продукту ринкового господарства дозволяє стверджувати, що безпосередній розвиток ринкового господарства є основою для змін у підприємстві, його організаційних формах і функціях, масштабу і сфери застосування. Таким чином, сутність та зміст поняття «підприємство» пов'язане з процесом розвитку явищ в економіці та економічних теоріях, які їх відображають.

Прийнято вважати, що першим дослідником підприємництва був А. Сміт [2]. Однак до нього цим питанням займався Р. Кантильон [3], який запропонував тезу, що розбіжності між потребою і пропозицією на ринку надають можливість суб'єктам ринкових відносин купувати товари дешевше, а продавати дорожче. Таких суб'єктів ринку він назвав підприємцями (від француз. *Un conciliateur* - посередник), а нові економічні явища в їх діяльності - підприємництвом.

Багатофункціональна модель підприємництва виникла у другій половині ХХ ст. в результаті теоретичних досліджень Л. Мізеса [4], Ф. Хайека і Й. Шумпетера [5], де підприємство вперше було розглянуто як процес розвитку ідеї. З точки зору Й. Шумпетера [5], специфічна роль підприємців полягає в

умінні долати інерційність економічної системи і діяти на практиці. Оскільки інерційність є однією із властивостей соціально-економічного середовища, підприємці не схильні до інновацій внаслідок раціональної природи своїх дій. При цьому прагнення адаптуватися до стійкого середовища змушує їх відмовлятися від вигідних капіталовкладень і впровадження нових технологій.

З переходом до індустріальної стадії виробництва пріоритетом виробництва стали галузі матеріального виробництва, де дохід формується не на різниці ринкових цін, а на найбільш раціональній комбінації використовуваних факторів. При цьому ефективність способу виробництва стала умовою підприємницького успіху. Розвиток діяльності знову призвів до ускладнення підприємницької функції, зумовивши її диференціацію у відповідності до структури управління підприємством [6].

Необхідно помітити, що в концепції Й. Шумпетера «виробляти» означає «комбінувати наявні в сфері діяльності речі і сили» [5]. Виходячи з цього слід зазначити, що виробнича інновація є процесом створення нової комбінації. Таким чином, ринкова конкуренція є конкуренцією таких комбінацій. При цьому сильніші в порівнянні з іншими конкурентами комбінації приносять дохід, а слабкі можуть стати потенційними джерелами збитків і кризи.

Сутність і специфіка підприємництва як особливого типу господарської поведінки проявляється в безперервному здійсненні операцій обміну. В той же час обмін є джерелом підприємництва лише за умови його включення в складну ланку господарського обороту, а виробництво товарів і послуг для обміну є основною функцією підприємства.

Особлива економічна функція людини або підприємницька функція поєднується з іншими силами сучасного суспільства і прагне посилити його результуючу складову. Класифікація рушійних розвитків сил зводиться до наступних трьох елементів:

1. чиста функція власності на капітал - реалізувати комплекс продуктивних сил підприємства так, щоб забезпечувався ефект мінімальної собівартості продукції. Розрахувати витрати і вигоду від використання робочої

сили, знарядь праці та предметів праці, ввести нові комбінації факторів виробництва;

2. підприємницька функція - виявити нереалізовані можливості отримання прибутку: розширити перелік засобів, необхідних для реалізації ефективного поля вибору;

3. оптимізаційна функція комплексу факторів і процесів економічного зростання, при застосуванні якої слід:

а) встановити співвідношення між відомими впорядкованими наборами цілей і засобів;

б) визначити характер поведінки суб'єкта діяльності, обмежуючи умовою раціональності такої поведінки, моральними, правовими, релігійними принципами, звичаями і звичаями народу;

в) виявити мотивацію досягнення успіху, форми мобілізації власних сил, ставлення до ризику, власні ціннісні орієнтації;

г) вивчити мережеві зв'язки і т. д.

Аналізуючи економічну природу підприємництва з цих позицій слід зазначити, що зовнішні прояви (ініціатива, ризик, комбінації факторів виробництва і новаторство) відображають лише різні функціональні сторони діяльності підприємництва, а тому можуть розглядатися тільки як його ознаки.

Ініціатива є істотною ознакою підприємництва. Вона має економічну природу і пов'язана з наявністю ринкової невизначеності та економічної свободи людини. Тому доцільним є віднесення ініціативи до прагнення підприємця в реалізації можливостей отримання вигоди, надані ринковим обміном. Оскільки обмін здійснюється, виходячи із взаємної вигоди учасників обміну, то підприємницьку ініціативу доцільно віднести до отримання вигоди шляхом задоволення суспільних потреб. Таким чином, змістом підприємництва є не перерозподіл існуючих благ, а створення додаткових для цілей обміну.

Іншою ознакою підприємництва є комерційний ризик, який пов'язаний з динамікою ринкової нестабільності та невизначеності (кон'юнктура, ціни, пропозиції) і виникає як реакція на ініціативу інших підприємців. Але, з іншого

боку, підприємництво пов'язане з задоволенням потреб, тому мотивом підприємця є дохід, який може бути отриманий в результаті ринкового обміну по виявленим потребам і є результатом раціонального використання ресурсів в процесі обороту.

Необхідно також відзначити, що новаторство як структурний елемент існує в підприємстві завжди, так як діяльність в умовах нестабільності та невизначеності вимагає від підприємця постійної винахідливості і творчого підходу. Однак, доцільно звернути увагу на те, що з економічної точки зору новаторство не є відкриттям або винаходом, а значить з практичної реалізації ідеї, тобто комерціалізації нових технічних, технологічних, організаційних та інших досягнень. Виходячи з цього підходу, роль підприємництва недоцільно обмежувати тільки нововведеннями, як пропонував Й. Шумпетер [5], оскільки воно обов'язково повинно включати поширення нововведень. При цьому винахідник стає новатором тільки тоді, коли може реалізувати себе як підприємець шляхом проведення діяльності щодо покращення результатів господарювання.

Таким чином, поняття «підприємництво» пов'язане з розвитком обміну, виробництва, розподілу та рівнем науково-технічного прогресу. Розвиток ринкового господарства є рушійною силою підприємництва, зміни його організаційних форм і функцій, масштабів і сфери застосування. У сучасному підприємстві ключове значення набула здатність перетворювати умови діяльності у відповідності з тенденціями розвитку потреб і виробництва.

Література:

1. Рудакова О.В. Предприниматель. Предприятие. Предпринимательская деятельность: Монография. - Орел: Орел-ГИЭТ; Картуш, 2009. - 183 с.
2. Смит А. Исследования о природе и причинах богатства народов: В 2 кн. // Антология экономической классики. - М.: ЭКСМО, 2003. - Кн. 1. - С. 134-146.

3. Cantillon, R. (1952). Essai sur la nature du commerce en general. - Paris. P. 28-33.
4. Von Mises, L. (1949). Human Action: A Treatise on Economics. - New Haven, 17: 252-254.
5. Шумпетер Й. Теория экономического развития / Предисл. В.С. Автономова; Пер. с нем. - М.: ЭКСМО, 2007. - 864 с.
6. Белолипецкий В. Предпринимательская константа в воспроизводстве хозяйственных систем // Вестник МГУ. - Серия 6. Экономика.- 2006.- №3. - С. 3-7.
7. Толмачева Р.П. Экономическая история: генезис рыночной экономики: Учебник. - М.: Дашков и К, 2009. - 604 с.
8. Худокормов А.Г. Экономическая теория: Новейшие течения Запада: Учебн. пособие. - М.: ИНФРА-М, 2009. - 416 с.
9. Эволюционная экономика: Истоки. Из опыта изучения экономики как структуры и как процесса / Под ред. Я.И. Кузьминова. - М.: ИД ГУ-ВШЭ, 2008. - 245 с.

УДК 619:614.32.613.4

8. Економічні науки

**ЕКОНОМІЧНА ОЦІНКА СИРОВИННОЇ БАЗИ ВИРОБНИЦТВА
ЙОГОРТУ « БІФІДО» З ЛАКТУЛОЗОЮ У ВАТ « ГОРОДЕНКІВСЬКОМУ
СИР ЗАВОДІ»**

Приліпко Т.М., д. с.-г. наук, професор

Подільський державний аграрно-технічний університет

Калинка А.К. канд. с-г. наук, с. н. с.

Буковинська державна сільськогосподарська дослідна станція НААН

Букалова Н.В., канд. вет. наук, доцент

Білоцерківський національний аграрний університет,

м. Кам'янець-Подільський, Україна

На сучасному етапі розвитку суспільства подальше збільшення виробництва і поліпшення якості продукції із молока набуває великого значення, оскільки молоко і молочні продукти є основою раціону харчування більшості людей, що і є актуальністю.

У зв'язку з вище сказаним виробництво йогурту нині є одним з найулюбленіших кисломолочних продуктів і користуються стійким попитом споживачів. Для вирішення завдань з ефективності підвищення біологічної цінності йогуртів, розширення та вдосконалення їх асортименту необхідний подальший пошук та використання нових видів добавок та наповнювачів природного походження. На особливу увагу в даний час заслуговують кисломолочні напої, особливо функціонального призначення, до складу яких входять про-, пре- або синбіотики. Кисломолочні напої мають високі харчові, дієтичні та лікувально-профілактичні властивості та містять «живу» корисну мікрофлору, яка інгібує ріст патогенної мікрофлори в кишечнику людини.

За літературними даними авторів [1, 3, 5,7], відомо, що систематичне вживання кисломолочних напоїв покращує здоров'я людини, підвищує стійкість до інфекцій і утворення пухлин. Їх рекомендують хворим, які мають харчову алергію, захворювання шлунково-кишкового тракту та для профілактики і лікування туберкульозу.

В сьогоденні широким попитом у населення користуються кисломолочні продукти з пребіотиком – лактулозою. Вона є перспективним харчовим матеріалом, що має високі біфідогенні властивості, тобто служить стимулятором росту власної біфідофлори «господаря». В середовищі, де є лактулоза, біфідобактерії розвиваються активно, і варто зазначити, вона не слугує субстратом для патогенної мікрофлори, у тому числі кишкової палички і сальмонели [2, 4,6].

Одним із таких важливих якісних продуктів є кисломолочний напій, а саме йогурт «Біфідо» з лактулозою, який виготовляється на ВАТ «Городенківський сир завод» Івано-Франківської області. Сировиною для його виробництва є коров'яче молоко. Тому, якість йогурту та його стійкість при зберіганні в значній мірі залежать від якості вихідної сировини, яка повинна

відповідати вимогам стандарту для виробництва високоякісних молочних продуктів. Молоко має бути одержане від здорових тварин, очищеним, натуральним, охолодженим. Воно не повинно містити інгібіторів і нейтралізуючих речовин, а вміст у ньому важких металів, афлотоксинів і залишкових кількостей пестицидів не повинен перевищувати максимально допустимого рівня, затвердженого Міністерством охорони здоров'я.

Для збереження цінних властивостей молока, необхідно також суворо дотримуватись правил при його зберіганні, транспортуванні й переробці. Лише з такого молока можна виготовити високоякісні кисломолочні продукти функціонального призначення, якість яких характеризується добрими органолептичними показниками та фізико-хімічними властивостями.

Метою нашої роботи і було вивчити сировинну базу ВАТ «Городенківський сир завод» Івано-Франківської області, дати якісну оцінку молока та виготовленого з нього йогурту «Біфідо» з лактулозою.

Об'єктом для дослідження було молоко, яке поступає на молокопереробне підприємство з різних господарств Західного регіону України до ВАТ «Городенківський сир завод» м. Городенка Івано-Франківської області для переробки та виготовлений з нього йогурт «Біфідо» з лактулозою. Дослідження проводились згідно загально прийнятих методик, технічних умов, ГОСТів та Держстандартів України.

Нині нараховується 90 постачальників молока на підприємство. Біля 70 % молока надходить від населення, обсяг закупівлі якого збільшується. За якісними показниками воно вважається збірним і відповідає вимогам II гатунку за ДСТУ 3662–97. З даної молочної сировини важко забезпечити стабільне виробництво високоякісної конкурентоспроможної продукції.

Динаміка постачання молока на ВАТ «Городенківський сирзавод» за 2016 рік від господарств району наведена в таблиці 1.

Динаміка постачання молока

Господарство – постачальник	Обсяг закупівельного молока, кг	Кількість базисного молока, кг	Масова частка, %	
			жиру	білку
ТЗОВ «Мирне» с. Оршивці Чернівецька обл.	306789	293010	3,25	3,00
ТОВ „Валявське» с. Валево, Чернівецька обл.	1100033	1138318	3,52	3,12
СВПК «Перемога» с. Горбово Чернівецька обл.	160305	174675	3,71	3,15
СФГ «Поточище» Івано- Франківська обл.	297024	307001	3,51	3,20
ПП «Тишківці» Івано- Франківська обл.	25347	25467	3,42	3,10

Аналізуючи (табл.1), можна зробити висновок, що більше всього сировини надійшло на ВАТ «Городенківський сир завод» з Агрофірми ТОВ «Валявське» с. Валево, Кіцманський район Чернівецька обл. (1100033 кг), а менше – ПП «Тишківці» с. Тишківці Городенківського району Івано-Франківська обл. (25347 кг). Кількість молока від господарств у перерахунку на базисне була вищою, окрім від ТОВ «Мирне» с. Оршивці Кіцманського району Чернівецька обл., яка була меншою і становила 293010 кг. Найвищий показник масової частки жиру у молоці спостерігається у СВПК «Перемога» с. Горбово Герцаївського району Чернівецька обл. (3,71 %), а найменший – у ДП Дослідне господарство ім. 9 Січня, с. Озірно (3,25%). Найвищий показник масової частки білку в молоці спостерігається у СФГ «Поточище» с. Поточище Городенківського району Івано-Франківська обл. (3,20 %), а найменший – у ДП ТОВ «Мирне» с. Оршивці Кіцманського району Чернівецька обл. (3,00%).

Дослідження сировини починали з визначення органолептичних показників, які представлені у таблиці 2.

Органолептична оцінка молока

Назва показника	Господарство – постачальник молока	Час відбору проб	
Колір	ТОВ «Мирне» с. Оршиці Кіцманського району Чернівецька обл.	15.02.07	Білий в даних господарствах
	ТОВ «Валявське» с. Валево, Кіцманського району Чернівецька обл.		Білий з жовтим відтінком
	СВПК «Перемога» с. Горбово Герцаївського району Чернівецька обл.		Білий в даних господарствах
	ПФГ «Поточище» с. Поточище Городенківського району Івано -Франківська обл.		
Запах	ТОВ «Мирне» с. Оршиці Кіцманського району Чернівецька обл. ТОВ «Валявське» с. Валево, Кіцманського району Чернівецька обл.	15.02.07	Приємний, специфічний
	СВПК «Перемога» с. Горбово Герцаївського району Чернівецька обл.		Приємний в усіх господарствах
	ПФГ «Поточище» с. Поточище Городенківського району Івано -Франківська обл.		
	ПП «Тишківці» с. Тишківці Городенківського району Івано-Франківська обл.		
Смак	ТОВ «Мирне» с. Оршиці Кіцманського району Чернівецька обл.	15.02.07	Солодкуватий в базових даних господарствах
	ТОВ «Валявське» с. Валево, Кіцманського району Чернівецька обл.		
	СВПК «Перемога» с. Горбово Герцаївського району Чернівецька обл.		
	ПФГ «Поточище» с. Поточище Городенківського району Івано -Франківська обл.		
Консистенція	ТОВ «Мирне» с. Оршиці Кіцманського району Чернівецька обл.	15.02.07	Однорідна в усіх господарствах
	ТОВ «Валявське» с. Валево, Кіцманського району Чернівецька обл.		
	СВПК «Перемога» с. Горбово Герцаївського району Чернівецька обл.		
	ПФГ «Поточище» с. Поточище Городенківського району Івано -Франківська обл.		
	ПП «Тишківці» с. Тишківці Городенківського району Івано-Франківська обл.		

Аналізуючи дані, представлені в (табл. 2) видно, що за органолептичними показниками молоко відповідає вимогам ДСТУ 3662-97 для якісного молока.

Дослідженнями встановлено, що в таблиці 3, видно, що за органолептичними показниками йогурт «Біфідо» з лактулозою відповідає всім вимогам ТУ У 15.5–33348888–003:2005 «Йогурт и продукт йогуртний с лактулозой. Технические условия».

Він має чистий кисломолочний смак та запах, однорідну консистенцію та рівномірний по всій масі кремовий колір. Під час зберігання біфідойогурту в умовах холодильника його органолептичні показники залишалися без змін.

Нами було вивчено фізико-хімічні властивості біфідойогурту з лактулозою визначаються його кислотністю, масовою часткою жиру.

Таблиця 3

Фізико-хімічні та мікробіологічні показники

№ п/п	Найменування показника	Йогурт «Біфідо» з лактулозою	
		на початку зберігання	через 7 діб зберігання
1	Масова частка жиру, %	2,5	2,5
2	Кислотність, °Т	92	93
3	Вміст біфідобактерій в продукті, КУО/см ³	3,6x10 ⁶	3,8x10 ⁶

У результаті досліджень (табл. 3.) було встановлено, що фізико-хімічні показники відповідають вимогам до даного продукту і залишалися без змін під час зберігання. Стимулювальну дію сиропу «Лактусан» на розмноження біфідобактерій у йогурті з лактулозою відмічали через 7 діб зберігання, про що свідчить дещо збільшення їх кількості і становить 3,8x10⁶ КУО/см³.

Розрахунки собівартості біфідойогурту на заводі включають витрати на сировину і основні матеріали, транспортні потреби, енергоресурси, оплату праці, а також загальнозаводські, невиробничі та допоміжні витрати. Розрахунки економічної ефективності виробництва йогурту «Біфідо» з лактулозою на ВАТ «Городенківський сирзавод» представлені в таблиці 4.

Таблиці 4.

Економічна ефективність виробництва йогурту «Біфідо»

Витрати	на 1 т йогурту, грн
Сировина і основні матеріали	2400,00
Транспортні витрати	82,00
Допоміжні матеріали	145,00
Паливо, холод, енергія	242,00
Заробітна плата	50,00
Нарахування на заробітну плату	18,50
Загальнозаводські витрати	350,00
Інші витрати	190,00
Всього	3477,5
Всього + ПДВ (20%)	4173,00
Реалізаційна ціна, грн	4920,00
Собівартість, грн	4173,00
Прибуток грн,	747
Рентабельність %	17,9

Як свідчать дані (табл. 4), повна собівартість йогурту складає 3477,5 грн. за 1 тону готового виробленого продукту. Найбільша частка витрат, відповідно до калькуляції, припадає на сировину, допоміжні матеріали та витрати на паливо, холод, енергію. Ці витрати складають 80,1%. Велику частку складають загальнозаводські витрати – 10,1%. З врахуванням податку на подану вартість (20%) собівартість біфідойогурту на ВАТ «Городенківський сирзавод» становить 4173,00 грн. за 1 тону йогурту. Реалізаційна ціна біфідойогурту 4920,00 гривень за 1 тону.

Отже, прибуток від реалізації 1 тонни йогурту складає 747 грн., а звідси рентабельність виробництва – 17,9%.

Висновок. Таким чином, виробництво йогурту «Біфідо» з лактулозою резервуарним способом на ВАТ «Городенківський сирзавод» є економічно ефективним, дозволяє підприємству отримати стабільний прибуток з року в рік.

Література:

1. Приліпко Т.М. Показники безпеки тваринницької продукції / Т.М. Приліпко // Продовольча індустрія АПК. – 2012. – № 2. – С.33–35.
2. Приліпко Т.М. Особливості відбору проб для мікробіологічного

аналізу продукції тваринництва / Т.М. Приліпко // Мат. III Міжнар. наук.-практ. конф. «Зоотехнічна наука: історія, проблеми, перспективи» (Подільський ДАТУ, 21–22 травня). – Кам'янець-Подільський. – 2015. – С. 29–31.

3. Tatyana Prilipko. Natalia Bukalova. Control of quality of raw material for the production of dairies after the norms of EC/ Proceedings of the International Academic Congress «European Research Area: Status, Problems and Prospects» (Latvijas Republika, Rīga, 01–02 September 2016). – Rīga: Latvijas Studentu apvienība, 2016. P. 85–87.

4. Tatyana Prilipko Task and priorities of public policy of Ukraine in industries of safety of foodstuffs and international normatively-legal bases of safety of food products// Proceedings of the International Academic Congress «European Research Area: Status, Problems and Prospects» (Latvijas Republika, Rīga, 01–02 September 2016). – Rīga: Latvijas Studentu apvienība, 2016. – С.131-135.

5. Приліпко Т.М. Контроль показників якості йогуртів різних молокопереробних підприємств / Т.М. Приліпко, О.В. Овчарук, Л.П. Гавбюк // Продовольча індустрія. – 2013. – № 5. – С. 14-15.

6. Приліпко Т.М. Мікробіологічні процеси у молоці за різних температур зберігання / Т.М. Приліпко, В.І. Гончар, О.В. Овчарук // Зб. наук. праць Подільського державного аграрно-технічного університету: Сільськогосподарські науки. – Вип. 22. – Кам'янець-Подільський, 2014. – С. 98–101.

7. Букалова Н.В. Оцінка показників безпеки та якості питного коров'ячого молока вітчизняних виробників / Н.В. Букалова, Т.М.Приліпко // Мат. міжнар. наук.-практ. конф. «Біологічні і технологічні аспекти виробництва та переробки продукції тваринництва в контексті євроінтеграції», присвяченої 90-річчю Подільського державного аграрно-технічного університету (21–23 травня 2009 р.). – Кам'янець-Подільський: ПДАТУ, 2009. – С. 24–26.

СИСТЕМА РОЗРОБКИ ПРОСУВАННЯ ТОВАРІВ НА ПРИКЛАДІ
ПІДПРИЄМСТВА ТЗОВ «РЕКОРД»

Рашовський Р. В.,

*студент 4-го курсу ННІЕМ, кафедра маркетингу
Національний університет водного господарства та
природокористування,
м. Рівне, Україна*

Стратегічний маркетинг - базується на постійному і системному аналізі потреб ринку з метою розробки ефективних товарів (послуг), призначених для конкретних груп покупців, що мають придбати особливі властивості, якими товар відрізнятиметься від товарів - конкурентів, і таким чином створення виробнику стійких конкурентних переваг[1]. Метою стратегічного маркетингу є відслідковування еволюції заданого ринку і виявлення різноманітних існуючих або потенційних ринків та їх сегментів на основі аналізу потреб, які потрібно задовольнити. Процес стратегічного маркетингу має середньо- і довготермінові рівні планування. Процеси стратегічного маркетингу наведені в таблиці 1 [2, с.84].

Таблиця 1

Процеси стратегічного маркетингу

Аналіз потреб
Сегментація ринку
Ситуаційний аналіз
Визначення маркетингових цілей
Вибір стратегії розвитку

Паблікрейлейшинз – система зв'язку з громадськістю за допомогою засобів масової інформації. Головним завданнями паблікрейлейшензу постає створення позитивного іміджу замовника та набуття його популярності. Піар виробника в даному випадку відбувається через товар, об'єктом просування постає підприємство, яке рекламує власний продукт. Цілі піар-компанії повинні збігатися з маркетинговими цілями, адже це стосується популярності підприємства, підвищення репутації на ринку, інформування аудиторії та

вироблення суспільної думки. Вивчаючи цільову аудиторію варто пам'ятати, що бездіяльність аудиторії є пріоритетом для діяльності підприємства, оскільки, використовуючи засоби масової інформації, можна втілити поставлені цілі та налагодити стосунки між споживачами та підприємством. Залучаючи державні органи на заходи та відкриття, підприємство розробляє соціально – етичну концепцію розвитку. Програми просування розробляються індивідуально для кожного замовника, формуючи йому надійну репутацію та нейтралізуючи цим самим конкурентів на ринку [4, с.117-124].

Однією з ключових ролей у веденні роботи підприємства несе за собою менеджмент. Взаємодія з середовищем та вироблення процесів управління залишаються однією головних цілей підприємства. Шляхом впливу на оточення досягається результат, що характеризує ефект взаємодії з оточуючим середовищем [1-4].

Підприємство ТзОВ «Рекорд» створена 1995 року в м. Рівне. За перший рік роботи в торф'яній галузі підприємство впровадило якісну систему видобування торфу, пакування торфу в кіпи та налагодили систему постачання на території України та експорту продукції за кордон. Більша частина продукції у вигляді сировини почала експортуватися, і продовжує на даний час, до країн Європи та Азії для подальшої переробки у торф'яні субстрати, для вирощування різноманітних сортів рослин.

Підприємство ТзОВ «Рекорд» є підприємством торфовидобувної газу.

Станом на 2017 рік, підприємство виробляє та реалізовує наступний асортимент продукції:

- субстрати – торфосуміш з додаванням сапропелю під торгівельною назвою «Твоя Земля»;
- субстрати – торфосуміш під торгівельною маркою «Florio»;
- субстрат – торфосуміш під торгівельною маркою «Diolsem»;
- субстрати під торгівельними марками мереж супермаркетів;
- добрива мінеральні гранульовані під торгівельною маркою «Florio»;
- кора декоративна під торгівельною маркою «Florio».

Обсяги реалізації продукції за роками, в тому числі транспортних послуг, представлено в таблиці 2.

Таблиця 2

Обсяг реалізації продукції за роками

Рік	Тис. грн.	В тому числі транспортні послуги
2014	14 701 132	2 512 114
2015	28 666 400	4 050 432
2016	21 845 349	2 437 309

Основні засоби ТзОВ «Рекорд» і використання виробничих потужностей наведені в таблиці 3.

Таблиця 3

Засоби	2014	2015	2016
Первісна вартість	2253,2	2250,1	2712,5
Знос	756,5	1157,6	1606,2
Залишкова вартість	1496,7	1092,5	1106,3

Практично всі показники діяльності ТзОВ «Рекорд» мають тенденцію до зростання, але для характеристики стану діяльності підприємства необхідно, також розрахувати оцінку фінансово – господарської діяльності на основі фінансового обліку. Дані розрахунку наведені в таблиці 4.

Таблиця 4

Основні показники фінансового стану ТзОВ «Рекорд»

Показники	01.01.2014	01.01.2015	01.01.2016
Коефіцієнт фінансової залежності	4,2	6,8	0,4
Коефіцієнт заборгованості	0,3	0,13	0,08
Маневреність функціонуючого капіталу	0,3	0,2	0,1
Коефіцієнт рентабельності всіх активів	0,9	0,9	0,9
Товарно – матеріальні запаси у поточних активах	0,4	0,11	0,62
Коефіцієнт рентабельності реалізації продукції	0,006	0,005	0,005
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	1,1	0,9	0,9
Коефіцієнт покриття	1,31	1,06	1,06

Дані аналізу ринку є визначеними не можливо назвати точними, адже в ході роботи з ними є можливість їх змін, як в кращу так і в гірше сторону.

Необхідно зібрати більшу досить містку базу даних та об'єднати управлінські рішення на коригування проблем при певних відхиленнях. Вироблення стратегії, котра зможе гнучко пристосуватися до зміни стратегії, не даючи можливості ризикам істотно вплинути на ситуацію ринку. В надано контексті проблем використовують SWOT-аналіз, який являється внутрішнім інструментом для виявлення проблем конкурентів та інших загроз довкілля. Даний аналіз застосовується при конкурентній боротьбі, оптимізації бізнес-процесів та інших заходів.

SWOT-аналіз – визначення сильних та слабких сторін, загроз, що оточують підприємство [5].

- сильні сторони – переваги підприємства;
- слабкі сторони – недоліки підприємства;
- можливості – чинники, котрі можливо використати для створення переваг підприємства;
- загрози – чинники, котрі погіршують становище підприємства.

Отже вирішальними цілями підприємства ТзОВ «Рекорд» є: ціна, тому що підприємство прагне збільшити коло покупців; імідж, адже підприємство турбується про висококласну якість продукції перед споживачами; безпека, що в нас час являється головним чинником; екологія, адже турбота про навколишнє середовище є невід'ємною складовою.

Ринок збуту має високі перспективи, але можливі присутні значні економічних коливань. Певні позитивні чинники з боку держави для ведення бізнесу, надають змогу розширити ринок збуту та вихід з економічної кризи, що склалася в Україні. Місцеві бюджети сприяють ведення середнього та малого бізнесів, що говорить про перспективи розвитку регіону та області в цілому.

Дане дослідження дозволяє підприємству збільшити виробничі потужності, ґрунтуючись на якісній продукції, міжнародному досвіду та стандартах, закріплюючи цим свої позиції серед інших конкурентів.

Література:

1. Близнюк С. В. Стратегічний маркетинг торговельної фірми: Метод. і орг. аспекти упр. / Укр. акад. зовніш. торгівлі. — К.: [Логос], 1998. — 145, [1] с.: 22-24 [Текст].
2. МАРКЕТИНГ. Навчальний посібник // За ред. М.В. Мальчик. Рівне: Редакц. -видавн. центр НУВГП, 2014. - 444 с., Авт. колектив: Мальчик М.В., Гонтаренко Н.А., Попко О.В., Толчанова З.О., Король Б.О., Мартинюк О.В., Коваль С.І. (гриф МОНУ лист №1/1-11466 від 22.07.2014), с.: 134, 136, 84, 82, 155, 156, 256, 257 [Текст].
3. Портер М.Є. Конкурентна перевага: Як досягти високого результату забезпечити його стійкість: перекл. з англ. — М.: Альпіна БізнесБукс, 2005. —715с. ISBN -5-9614-0182-0
4. Лифиц І. М. Про критерії конкурентоспроможності товарів та послуг / І. М.Лифиц // Маркетинг. — 2006. — N 2. — З. 117-124
5. Абрютина М.С. Економічний облік і аналіз діяльності підприємства // Питання статистики.- 2007.-№ 11.- З.,с.: 34-37 [Текст].

УДК 339.9

8. Економічні науки

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Руденко В. І.,

студентка економічного факультету

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

м. Дніпро, Україна

Науковий керівник доц. Трифонова О. Д.

Процес глобалізації є однією з найактуальніших проблем на сьогодні оскільки характеризує стан і розвиток сучасної економічної системи. Глобалізація — це перехід від економік окремих країн до економіки міжнародного масштабу, це різке прискорення інтернаціоналізації всіх сфер світового життя, більш високий рівень відкритості національних економік, і, як

наслідок, інтенсивний обмін інформацією, людьми, капіталом, товарами, культурними та духовними цінностями [1].

Формування і розвиток ринкової економіки в Україні диктує необхідність встановлення тісніших взаємовигідних зв'язків з іншими державами, активно включитися в процеси міжнародної економічної інтеграції і глобалізації. Також необхідним є проведення такої міжнародної та внутрішньої політики, яка дозволить уникнути чи зменшити рівень негативного впливу глобалізаційних процесів на національну економіку країни.

Питанню вивчення глобалізаційних процесів в сучасному світі присвятили увагу такі вчені, як Н. О. Біленька, О. Г. Білоус, М. І. Дідківський, Д. Г. Лук'яненко, Ю. В. Макогон, А. П. Рум'янцев та інші.

Сьогодні в розвитку України як незалежної держави одним із пріоритетних напрямків соціального розвитку є входження у світову спільноту повноправним її членом на принципах рівноправності та взаємної вигоди, для того щоб отримати додаткові імпульси економічного зростання, збільшити ефективність та конкурентоздатність національної економіки і головне – підвищити рівень життя населення [2].

За рейтингами міжнародних економічних організацій Україна за рівнем конкурентоспроможності посідає одне з останніх місць. Показники розвитку української економіки порівняно із найбільшими торговельними партнерами свідчать про недоречність беззастережного відкриття кордонів. Так, за даними Світового банку, ВВП на душу населення в Україні є одним з найнижчих у світі (вона посідає 135 місце). Виробничо-промисловий комплекс України нездатний адаптуватися до попиту на світовому ринку, про що говорить досить низький ВВП на душу населення.

Як нам відомо, у фундаменті розвитку національних економік в умовах глобального світового ринку лежать інновації. Однак Україна ще не сформувала новий шлях розвитку, заснований на інноваціях і ефективному використанні інтелектуальної власності. Частка промислових підприємств, на яких впроваджуються інновації, становить 10 %, тоді як у розвинутих країнах

нормою вважається 60–80 %. У зв'язку з цим необхідно підсилити роль держави в регулюванні інноваційної діяльності, а саме: стимулювати створення необхідних умов для формування і розвитку середовища генерації знань, реалізації повного

інноваційного циклу, а також налагодження каналів для дифузії інновацій. В умовах обмеженості всіх видів ресурсів і при постійній загрозі випередження зі сторони конкурентів все більш істотну роль відіграє можливість своєчасного адекватного визначення перспективності тих чи інших наукових досліджень і моделювання процесу впровадження результатів науково-дослідної діяльності в українську економіку з урахуванням динамічних змін глобального світу [3].

Негативно на розвиток України впливає доларизація її економіки, недосконалість валютного контролю і валютного регулювання. Посиленню конфлікту між реальною і віртуальною економіками сприяє непідконтрольність Національного банку України Уряду України та відповідно до тенденцій фінансiалiзацiї економіки його більша вбудованість у світову фінансову систему, ніж у систему державного управління економікою України.

Безперечний вплив на стан економіки України здійснює глобальна тенденція інформатизації суспільства, яка забезпечує прищеплення населенню країни системи цінностей Західної цивілізації, у якій народилась сучасна неоліберальна модель глобалізації світу.

В Україні є достатні стартові умови для того, щоб поступово інтегруватися в загально-цивілізаційні процеси. По-перше, Україна має потужний науково-технічний, інтелектуальний потенціал, висококваліфіковану робочу силу, що є визначальним у системі сучасного виробництва. По-друге, адміністративно-командні механізми значною мірою підірвані, що створює можливість остаточного й швидкого демонтажу тоталітарної системи і побудови сучасних економічних форм та управлінських механізмів, не обтяжених минулим. По-третє, маємо величезні невикористані запаси емоційної, психологічної енергії, що вивільнилася внаслідок розбудови власної незалежної самостійної

держави— віковичної мрії багатьох поколінь нашого народу. Потужний вибух цієї енергії, критична маса якої нагромаджувалася сторіччями, спрямований на політичне, економічне, духовне відродження нації і є величезним додатковим чинником прискореного залучення України до загально цивілізаційних процесів і структур [4].

Отже, наша держава вступила у процес глобалізації із невідповідною до цього економікою. Із цього випливає, що пріоритетним завданням для України має стати наближення вітчизняної економіки до рівня провідних країн світу шляхом активізації інноваційного процесу, підвищення стимулів до праці, покращення інвестиційного клімату, адаптації законодавства до сучасних умов господарювання та всебічної підтримки підприємництва.

Література:

1. Липов В.В. Міжнародна економіка: міжнародна економіка та міжнародні економічні відносини. Модуль 2. Міжнародні ринки та форми міжнародної економічної взаємодії. Навч.-практ. посіб. / В.В. Липов — К.: Видавничий дім «Професіонал», 2008. — 368с. Косик Я. В, Чигирин О. Ю. Глобалізація як закономірність розвитку сучасної економіки України [Текст] / Я. В. Косик, О. Ю. Чигирин // Механізм регулювання економіки. – 2011. – №2. – С. 191 – 196.
 2. Жадан О. В. Феномен глобалізації як соціально-економічна проблема [Електронний ресурс]/О. В. Жадан. – Режим доступу: [://www.kbuara.kharkov.ua/ebook/db/20121/doc/4/02.pdf](http://www.kbuara.kharkov.ua/ebook/db/20121/doc/4/02.pdf). – 11 с.
 3. Біленька Н. О. Пріоритети і напрямки розвитку економіки України в умовах глобалізації / Н. О. Біленька // Економіка України в умовах посилення глобалізаційних процесів: виклики і перспективи : матеріали міжнародної наукової студентсько-аспірантської конференції (Львів, 15–16 травня 2009). – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2009. – С. 15–16.
-

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В
УКРАЇНІ

Цьопич О.С.,

студентка географічного факультету

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

м. Луцьк, Україна

Існує вузьке та широке трактування поняття «міграція». У вузькому розумінні міграція – переміщення населення, пов'язане зі зміною місця проживання. Проте це визначення є повним лише у випадку постійних (стаціонарних) міграцій. Міграції можуть мати й тимчасовий характер (т. зв. маятникові міграції). Метою маятникових поїздок, як правило, є трудова діяльність, навчання, лікування тощо [1].

За дослідженнями компанії Research&Branding Group, усе більше українців хочуть залишити країну. Зокрема в грудні 2016 р. 34% населення були готові назавжди виїхати з України, тоді як 55 % українців стверджували, що не хотіли б виїжджати до інших держав.

У 2013 р., ще до анексії Криму та початку конфлікту на Сході України, уперше чисельність поїздок українців до Польщі перевищила кількість поїздок до Росії, яка традиційно найбільше відвідувалася громадянами України і з якою зберігався безвізовий режим [2]. З початком конфлікту відбулося загальне зменшення кількості поїздок закордон, насамперед через зменшення виїздів до Російської Федерації: у 2014 р. їх було майже на третину менше, ніж у 2013 р. Водночас, кількість поїздок українців до Європейського Союзу продовжувала зростати: у 2014 р. – 10,5 млн. осіб, 2015 р. – 12,5 млн. осіб [2]. У процесі візової лібералізації з ЄС процедури оформлення віз для українців поступово спрощувалися: кількість шенгенських віз, виданих громадянам України, зростала. Якщо в 2010 р. українці отримали 1,28 млн. шенгенських віз, то в 2013 р. – уже 1,56 млн. віз. Причому 38,6 % цих віз були багаторазовими. У 2014 р. багаторазових віз було оформлено уже 52,4%, у 2015 р. – 56,8 %. Цим

частково пояснюється перше за десятиліття зменшення кількості оформлених шенгенських віз: українцям видано 1,35 млн. шенгенських віз упродовж 2014 р., 1,19 млн. віз – у 2015 р. Ще одна причина скорочення чисельності віз – ріст кількості відмов. У 2010 р. частка відмов становила 3,83%, проте у 2013 р. скоротилася до 1,85 %. В умовах війни вона знову почала зростати: 1,97 % у 2014 р., 3,4% – у 2015 р. Інтенсифікації транскордонної мобільності українців у напрямку ЄС сприяють угоди про малий прикордонний рух, укладені з Угорщиною в 2007 р., Польщею та Словаччиною в 2008 р., Румунією – в 2014 р. Завдяки ним громадяни, які проживають у прикордонній смузі, можуть без віз подорожувати до сусідніх держав, заглиблюючись на їх територію на відстань від 30 км (Польща) до 50 км (інші сусідні держави). Наприклад, згідно з даними опитувань міжнародних пасажирів, мешканцями 30-кілометрової прикордонної зони здійснюється до 65% перетинів кордону з Польщею. Постійно зростає чисельність українців, які проживають на території ЄС. У 2015 р. їх нараховувалось 905,2 тис. осіб. Вони становили понад 6 % іноземців із третіх країн на території Євросоюзу. Найбільше українців проживає в Італії (238 тис. осіб), Польщі (336 тис. осіб), Німеччині (112 тис. осіб), Чеській Республіці (113 тис. осіб) та Іспанії (84 тис. осіб).

Ще з 1990-х рр. набуття громадянами України права на вільне переміщення співпало у часі із глибокими структурними трансформаціями економіки, що супроводжувалися падінням рівня життя та зростанням безробіття. Унаслідок деградації системи безплатної освіти та медицини оплата цих послуг лягла на населення [2; 4]. За відсутності розвинутої системи кредитування особи, які прагнули започаткувати свій бізнес, потребували стартового капіталу. Крім того, перехід до змішаної економіки ринкового типу створив новий споживчий попит на житло, автомобілі, побутову техніку та інше. Все це стимулювало трудову міграцію за кордон, яка наприкінці 1990- х рр. перетворилася на масове явище і джерело доходів для багатьох сімей. Варто відзначити, що за дослідженнями Міжнародної організації з міграції 60%

трудоу мiгрантiв хочуть повернутися в Україну, але цей вiдсоток менший серед молодi до 30 рокiв [5].

Окрiм зовнiшньої, iснує також проблема внутрiшньої мiграцiї [6]. Конфлiкт на Сходi та анексія Криму теж пiдштовхнула людей до виїзду в iншi рeгiони або закордон.

Таким чином, в Україні iснують проблеми зовнiшньої та внутрiшньої мiграцiї. Внутрiшня мiграцiя насамперед спровокована вiйськовими подiями на Сходi, анексiєю Криму та значною рeгiональною диференцiацiєю заробiтних плат. Зовнiшня мiграцiя зумовлена погiршенням макроекономiчних показникiв нацiональної економiки та добробуту населення. З метою зменшення гостроти мiграцiйної проблеми необхідно пiдвищити iнвестицiйну привабливiсть України, забезпечити фiнансово-економiчну та полiтичну стабiльнiсть.

Лiтература:

1. Економiчна теорiя : Навчальний посiбник для студентiв вищих навчальних закладiв / О. М. Стрiшенець, Л. В. Єлiсеєва, В. І. Лiщук. – Луцьк : Схiдноєвроп. нац. ун-т iм. Лесi Українки, 2014. – 240 с.
2. Офiцiйний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua/
3. Мiграцiя – виклик ХХІ ст. / За ред. М. Земби. – Люблiн : Видавництво Люблiнського католицького унiверситету, 2008. – 156 с.
4. Єлiсеєва Л. В. Оцiнка конкурентоспроможностi нацiональної економiки через призму розвитку освiти в Україні
5. Позняк О. Зовнiшня мiграцiя громадян України за роки незалежностi / О. Позняк // Агора. – Випуск 17. – С. 49-54.
6. Єлiсеєва Л. В. Проблеми внутрiшньої мiграцiї в Україні / Л. В. Єлiсеєва // Економiка. Управлiння. Iнновацiї. - 2015. - № 1. – Електронний ресурс // Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/eui_2015_1_13.pdf

ВПЛИВ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ НА УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМИ
ЗАПАСАМИ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Ярмолицька О.В.,

к.е.н, ст. викладач кафедри «Облік і аудит»

Державного економіко-технологічного університету транспорту,

м. Київ, Україна

Крахмальна А.В.,

студентка факультету економіки і менеджменту

Державного економіко-технологічного університету транспорту,

м. Київ, Україна

Будівництво є важливою галуззю економіки, так як забезпечує населення житлом, промисловими основними засобами. Облік запасів будівельних підприємств є досить трудомісткою частиною обліку, зважаючи на широку номенклатуру запасів господарюючих суб'єктів. Тому будівельні підприємства часто зіштовхуються з певними проблемами при організації обліку виробничих запасів, що, в свою чергу, впливає на формування достовірного облікового забезпечення управління ними.

Проблеми обліку і контролю запасів розглядаються у працях відомих вітчизняних вчених: Ф.Ф. Бутинця, С.Ф. Голова, В.П. Завгороднього, В.І. Єфіменка, Г.Г. Кірейцева, М.В. Кужельного, Ю.Я. Литвина, В.В. Сопка, В.Г. Швеця, Л.С. Шатковської, Н.М. Ткаченко, М.Г. Чумаченка та ін., однак недостатня увага приділяється галузевій специфіці обліку.

Попередні результати наукових розробок щодо вдосконалення бухгалтерського обліку відіграють вагоме значення у розвитку організації і методики обліку виробничих запасів на етапах їх руху. Однак недосконалість система організації бухгалтерського обліку операцій з виробничими запасами призводить до несвоєчасного та неповного надходження інформації до керівників різних рівнів управління. Наявність часових розривів між одержанням облікової інформації та її використанням перешкоджає

підвищенню економічної ефективності діяльності підприємств. Недоліки в організації обліку виробничих запасів призводять до дублювання, заплутаності, необґрунтованого збільшення матеріальних витрат, створення умов для зловживань. Систематизація проблемних і актуальних питань щодо організації обліку виробничих запасів за сучасних умов господарювання, а також пошук шляхів їх вирішення зумовили спрямованість теми даної публікації.

Головною метою цієї наукової публікації є визначення місця та ролі обліку виробничих запасів у економічному розвитку будівельних підприємств в сучасних умовах та облікове забезпечення управління ними.

У сфері капітального будівництва відбувається процес відтворення економічного потенціалу будь-якого господарства, у якій прямо чи опосередковано приймають участь суб'єкти різних видів господарювання. Підґрунтям такої сфери є будівництво, господарська діяльність якого направлена на нове будівництво, реконструкцію існуючих будівель і споруд, технічне переоснащення діючих підприємств) об'єктів будь-якого призначення. Як вид економічної діяльності будівництво має низку особливостей, що відрізняють його від інших галузей. Ці особливості проявляються через характер його кінцевої продукції, специфічні умови праці, специфіку техніки, технології організації виробництва, управління та матеріально-технічного забезпечення тощо [1].

Будівельні підприємства для здійснення виробничо-господарської діяльності використовують виробничі запаси, а найчастіше будівельні матеріали, які є найбільш важливою і значною частиною активів на будівельних підприємствах. У структурі собівартості будівельно-монтажних робіт їх питома вага становить від 53 до 60 % загальних витрат, тому зниження собівартості будівництва значною мірою залежить від економного використання і правильного зберігання будівельних матеріалів, а також від додержання норм їх витрачання. Як наслідок, наявність, економне їх витрачання у будівельному виробництві потребує чіткого обліку та ретельного контролю за додержанням установлених норм використання матеріалів для

виконання будівельно-монтажних робіт за обсягом і якістю.

З метою організації та ведення обліку виробничих запасів, а також для відображення їх у формах фінансової звітності в Україні сформована нормативно-правова база, яка містить акти різного рівня: Податковий Кодекс України, Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» (П (С) БО 9), Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 «Запаси», Положення «Про інвентаризацію активів і зобов'язань», Положення про облікову політику та ін.

Організація та методика обліку запасів є першим і найважливішим етапом управління запасами, так як облікова інформація формує основу для якісного аналізу та ефективного управління ними.

Як відомо, у зв'язку із різноманітністю видів запасів, які використовуються у будівництві, виникає необхідність їх чіткої класифікації. Всі запаси на будівельних підприємствах поділяються на такі групи: будівельні матеріали; конструкції та деталі; обладнання до встановлення; малоцінні та швидкозношувані предмети; інші запаси.

Для правильного планування потреби в матеріалах, їх обліку і контролю використання у процесі виконання будівельно-монтажних робіт, крім економічної класифікації Лиско О.В. [2] було запропоновано використовувати класифікацію за технологічними ознаками. Класифікацію за технологічними властивостями, будівельні підприємства розробляють керуючись власними потребами. Враховуючи те, що Методичними рекомендаціями з формування собівартості будівельно-монтажних робіт (затверджені наказом Державного комітету України з будівництва та архітектури від 16.02.2004 №30) встановлено укрупнені витрати матеріалів і конструкцій, тобто немає єдиної методології бухгалтерського обліку і контролю, а отже неможливо вести облік і контроль за конкретними об'єктами, було запропоновано класифікацію матеріально-технічних ресурсів за групами та технологічними властивостями. Залежно від

цих ознак матеріально-технічні ресурси класифікують (поділяють) на групи, підгрупи, за найменуваннями, типом, сортом, розміром і подібними ознаками.

Як зазначають Г.М. Шаповал та Г.А. Величко [3], традиційна класифікація запасів є зручною для цілей бухгалтерського обліку, проте не завжди дає необхідну інформацію для ефективного управління запасами. З метою організації обліку з подальшим формуванням інформації для цілей внутрішнього контролю, запаси доцільно було б класифікувати за їх участю в будівельному процесі і за відношенням до стадій будівельного циклу. Запропоновані ознаки класифікації варті уваги, оскільки уточнена класифікація дозволить проаналізувати ефективність використання запасів на всіх стадіях процесу будівництва, та підібрати найбільш ефективний метод управління для кожної з груп запасів, що, в свою чергу, підвищить ефективність будівельного процесу в цілому. Важливим є також відображення уточненої інформації на рахунках аналітичного обліку, що спрямовано на спрощення відбору даних аналізу та управління виробничими запасами на кожній стадії будівельного процесу.

Однією із важливих передумов організації обліку виробничих запасів є вибір методу оцінки вибуття виробничих запасів, що має вплив на визначення собівартості будівельно-монтажних робіт. Особливої уваги дане питання набуває за сучасних умов господарювання, коли ринкові ціни на виробничі запаси постійно змінюються, переважно зростають [4, с. 104]. Методика оцінки запасів є важливим інструментом організації ефективної фінансово-господарської діяльності підприємства і викликає значний практичний інтерес у зв'язку з потребою визначення реальної вартості запасів. Тому вибір методу оцінки запасів варто робити залежно від вимог користувачів бухгалтерської інформації [4, с. 104].

Облік виробничих запасів має забезпечувати вирішення таких завдань, як нормування витрат матеріалів і визначення потреби в них для виконання будівельно-монтажних робіт, нормування запасів предметів постачання і витрат на їх утримання, зберігання на складах та будівельних майданчиках [5, с. 260].

Це, в свою чергу, забезпечує управління ними. При нормативному використанні ресурсів необхідна велика кількість інформації, яка базується на інтеграції досягнень науки, техніки, екології, економіки, енергетики тощо. При цьому основною інформацією є норми і нормативи [5, с. 260].

Для визначення нормативного витрачання матеріалів на виконання за звітний місяць обсягу робіт (об'єкту) використовують лімітно-забірні картки. Використання лімітно-забірних карток забезпечує посилення контролю за витрачанням матеріалів зі складу в межах встановлених лімітів [4, с. 151]. Проте, ведення лімітно-забірних карток не дозволяє повністю оперативно контролювати використання матеріалів на проведення будівельно-монтажних робіт. Більш точний контроль за правильністю оформлення документів при відпуску зі складу на будівельне виробництво матеріалів здійснюється на основі перевірки не тільки лімітно-забірних карток, а й інших документів таких як накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів, накладна на відпуск товарно-матеріальних цінностей, накладні-вимоги тощо [5, с. 260-261].

Отже, організація обліку запасів будівельних підприємств потребує особливої уваги, так як являється передумовою їх ефективного управління. Невирішеними питаннями, щодо обліку виробничих запасів в чинних національних стандартах бухгалтерського обліку, залишаються вдосконалення документації оперативного та аналітичного їх обліку. Розв'язання поставлених задач можливе через удосконалення системи отримання інформації про фактичні виробничі запаси будівельних підприємств, застосування сучасних для вітчизняної облікової практики підходів щодо ефективного їх використання та оптимізації результатів діяльності підприємства через застосування принципів і методів бухгалтерського обліку [7].

Висновки та пропозиції. Достовірний, своєчасний, чіткий облік виробничих запасів на будівельних підприємствах є невід'ємною частиною управління, без якого неможливе досягнення стратегічних цілей. В той же час, облік запасів будівельних підприємств є передумовою їх ефективного

управління, тому його організація потребує особливої уваги. Основними завданнями організації обліку виробничих запасів для цілей управління на будівельних підприємствах є їх повне та своєчасне оприбуткування, правильне відображення всіх операцій з руху матеріальних цінностей; відповідність складських запасів нормативам; забезпечення своєчасного оформлення документів з надходження та руху будівельних запасів; чітка, детальна класифікація та відображення на аналітичних рахунках бухгалтерського обліку; виявлення та відображення витрат, пов'язаних з їхньою заготівлею; контроль за надходженням, заготівлею матеріальних цінностей, їх зберіганням; одержання точних відомостей про залишки запасів, що знаходяться на складах; правильне та своєчасне виявлення запасів, які не використовуються на підприємстві та підлягають реалізації; раціональна оцінка виробничих запасів

Література:

1. Кричун П. М. Облік та аудит незавершеного виробництва будівельних підрядних підприємств: автореферат дис.. на здоб. наук. ступ. канд. ек. наук: 08.00.09 / П.М. Кричун. – Київ, 2012. – 24 с.
2. Лиско Л.О. Облік і контроль використання матеріально-технічних ресурсів у капітальному будівництві: автореферат дис. на здоб. наук. ступ. канд. ек. наук: 08.06.04 / Л.О. Лиско. – Київ, 2006. – с. 24.
3. Величко Л.А. Облік запасів будівельних підприємств, як основа їх ефективного управління / Л.А. Величко, Г.М. Шаповал. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eprints.kname.edu.ua/32247/1/77.pdf>.
4. Карп'як Я.С. Вдосконалення обліку списання запасів в будівельних організаціях з використанням електронно-цифрових документів / Я.С. Карп'як, М.І. Рибак // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua>.
5. Дмитренко А.В. Шляхи покращення обліку матеріалів у будівництві. / А.В. Дмитренко // Научно-технический сборник. Коммунальное хозяйство городов. – № 78. – С. 259-262.

6. Яременко Л.М. Облік виробничих запасів в Україні: проблеми ведення та шляхи їх подолання. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://masters.donntu.org/2014/iem/gudym/library/st6.htm>.

УДК 657.474

8. Економічні науки

СУТНІСТЬ ВИТРАТ ТА РОЛЬ ЇХ ОБЛІКУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ
ГОСПОДАРЮВАННЯ

Ярмолицька О.В.,

к.е.н, ст. викладач кафедри «Облік і аудит»

Державного економіко-технологічного університету транспорту,

м. Київ, Україна

Пироговська А.С.,

студентка факультету економіки і менеджменту

Державного економіко-технологічного університету транспорту,

м. Київ, Україна

Бухгалтерський облік як наука постійно розвивається, вдосконалюється, формуються нові наукові напрямки дослідження. Особливе місце в цьому посідають витрати, оскільки вони впливають не тільки на собівартість продукції та її ціну, а й на обсяг одержаного прибутку і всю господарську діяльність підприємства загалом та на його функціонування в майбутньому.

Під господарською діяльністю у Господарському кодексі України розуміється діяльність суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність [1].

Господарська діяльність, що здійснюється для досягнення економічних і соціальних результатів та з метою одержання прибутку, є підприємництвом, а суб'єкти підприємництва – підприємцями. Господарська діяльність може здійснюватися і без мети одержання прибутку (некомерційна господарська діяльність) [1].

Витрати в господарській діяльності підприємства є одним із головних

проблемних питань теоретичного та практичного характеру. Тому їх чітке визначення як економічної категорії має велике значення [2].

У поняття «витрати» різними авторами вкладено різний зміст, а тому для адекватного розуміння проблем обліку та аналізу витрат насамперед необхідно визначитись з цим поняттям.

Залежно від мети та завдань, які ставлять при організації виробництва, виокремлюють економічні та бухгалтерські витрати. Витрати в бухгалтерському розумінні відрізняються від витрат в економічному тлумаченні. Економічні витрати – "затрати втрачених можливостей", тобто сума грошей, яку можна отримати при самому вигідному з усіх можливих альтернативних варіантів використання ресурсів. Під бухгалтерськими витратами розуміють тільки конкретні витрати ресурсів [3, с.264].

Наявність різних точок зору щодо сутності витрат обумовлюється різними підходами у поглядах на природу економічного буття взагалі, і виробничого процесу, зокрема. Виділяють два основоположні підходи.

Перший підхід оснований на розумінні господарського життя з позиції трудової теорії вартості, якою передбачена взаємодія у процесі виробництва трьох основних факторів (робоча сила, предмети праці та засоби праці). Типове визначення витрат виробництва: витрати є затратами живої та уречевленої праці на виробництво продукції. Враховуючи те, що виробничі витрати являють собою породження визначених факторів виробництва, їх економічним змістом є спожита частка виробничих ресурсів.

Другий підхід передбачає ресурсне розуміння природи господарства, передбачає обмежену кількість всіх видів ресурсів і альтернативні варіанти використання, має власне визначення сутності вартості та її складових елементів. Цей підхід передбачає, що місце та роль витрат розглядають та розкривають складовим елементом ціни, яку формує сукупна вартість у системі функціонування ринку на основі змін попиту та пропозиції [3, с. 264].

Виходячи з різних підходів, у провідних економістів існує своє бачення витрат. Т.Д. Костенко, С.О. Підгора, В.С. Рижиков, В.А. Панков,

А.А. Герасимов, В.В. Ровенська вважають, що витрати є вираженими у грошовій формі витратами підприємства, які впливають на виробництво продукції, надання послуг, виконання робіт і їхню реалізацією. На думку В.В. Кулішова витратами є зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу.

Ю.С. Цал-Цалко схильний до думки, що витрати є або зменшенням активів, або збільшенням зобов'язань, що може призвести до зменшення власного капіталу підприємства (виключенням є зменшення капіталу в результаті його вилучення або розподілу власниками), при умові, що ці витрати можна достовірно оцінити [4, с.69].

Р.М. Нуреев має свою точку зору. Витратами є усе, що закуповується виробником (фірмою) та використовується для досягнення необхідного результату. Витрати – це прямі та непрямі витрати, фактичні і можливі виплати або упущена вигода, які потрібні для залучення та утримання ресурсів в певному напрямку діяльності. Такого визначення витрат дотримуються Л.Г. Мельник, О.І. Карінцева.

На думку С.М. Онисько та П.М. Марич виробничі витрати – це спожиті у процесі виробництва засоби виробництва, які втілюють у собі минулу працю (сировину, матеріали, амортизацію основних засобів, працю робітників, зайнятих у процесі виробництва).

Г. Шмален трактує витрати як сукупність витрат підприємства, які протягом року виражені в грошовій формі, за рахунок яких зменшується частка чистого майна [3, с. 265].

Ще один важливий момент, який потрібно врахувати при визначенні сутності витрат, полягає у тому, що вартість виробничих факторів визначає вартість продукту і, навпаки, у витратах виробництва знаходить відображення ціна фактора на ринку. Оскільки факторами виробництва є не тільки праця, земля та капітал, але й підприємницька здатність, економічна здатність держави, то, з економічної точки зору, витрати становлять вартість усіх видів

витрачених матеріалів і наданих послуг, а також є основною перепорою при досягненні головної мети підприємства – максимізації прибутку.

Витрати, в свою чергу, є інструментом цінової політики підприємства, тому що попит визначає верхній рівень ціни, а її мінімальну величину – витрати.

Основні методологічні основи відображення витрат у бухгалтерському обліку визначено у П(С)БО 16 "Витрати", де вказано склад і особливості формування собівартості продукції (робіт, послуг), що спричиняє відповідні зміни в усталених процесах калькулювання, ціноутворення, визначення рентабельності продукції тощо [5].

Метою обліку витрат та визначення собівартості продукції (робіт, послуг) є документоване, своєчасне, повне і достовірне відображення фактичних витрат на виробництво продукції для забезпечення контролю за використанням матеріальних, трудових і фінансових ресурсів [6].

Окрім правильності визначення термінів існують певні завдання обліку витрат, які необхідно враховувати.

До основних завдань обліку витрат на виробництво належать:

- визначення складу виробничих витрат за статтями та ділянками обліку;
- своєчасне і повне відображення в обліку виготовленої продукції за кількістю та якістю;
- відповідність вартості затрат на виготовлення продукції встановленим нормативам;
- встановлення фактичного рівня собівартості одиниці продукції відповідно до затверджених положень та порівняння його з галузевими показниками (рівнем ринкових цін);
- узагальнення інформації про витрати і вартість готової продукції в облікових регістрах та звітності [3, с. 266].

Отже, витрати є однією з найважливіших економічних категорій, яка відображає інформацію, необхідну для формування ціни на виготовлений продукт, забезпечення та зростання прибутку підприємства, прийняття

ефективних управлінських рішень. Чітко та правильно побудована система бухгалтерського обліку витрат є запорукою успішного функціонування будь-якого підприємства. Управління витратами передбачає реалізацію різних функцій, систем та методів управління. Одним із суттєвих методів управління витратами підприємства є облік, якому необхідно постійно приділяти належну увагу.

Література:

1. Господарський кодекс України : Кодекс від 16.01.2003 № 436-IV (поточна редакція від 08.12.2016, підстава 1670-19) // Відомості Верховної Ради України (ВВР) – 2003, № 18, № 19–20, № 21–22. – Ст. 144.

2. Радченко К.М. Сутність витрат як економічної категорії та їх місце в системі управління підприємством [Електронний ресурс] / К.М. Радченко. – Режим доступу: http://khntusg.com.ua/files/sbornik/vestnik_105/43.pdf

3. Бондаренко Н.М. Економічний зміст витрат на виробництво / Н.М. Бондаренко, Т.Ю. Леус // Кримський економічний вісник. – 2013. – № 2 (03). – С. 264–266.

4. Цал-Цалко Ю.С. Витрати підприємства : навчальний посібник / Ю. С. Цал-Цалко. – К. : ЦУЛ, 2002. – 656 с.

5. Коваль М. Контроль витрат на виробництво продукції та калькулювання її собівартості [Електронний ресурс] / М. Коваль // Персонал. – Режим доступу : <http://persona-1.pp.ua/rubrics/bznes-fnansi/kontrol-vitrat-na-virobnicztvo-produkcz-ta-kalkulyuvannya-sobvartost>

6. Методичні рекомендації формування собівартості будівельно-монтажних робіт : Наказ Мінрегіонбуду 31.12.2010 р. № 573 [Електронний ресурс]: <http://www.uazakon.com/document/spart13/inx13607.html>

